

GRAMÁTICA XEROGLÍFICA

CARLOS L. MEDRANO

Carlos Luís Medrano Martínez (Portonovo, 1966) é diplomado en Maxisterio e licenciado en Filoloxía Galego-Portuguesa. Durante máis de 15 anos traballou no eido editorial e desde 2012 exerce como docente no CPR Plurilingüe Fogar de Santa Margarida da Coruña. As súas publicacións xiran arredor da didáctica da lingua e da ludolingüística: *50 xogos de lingua. Técnicas de comunicación oral e escrita* (Xerais, 1994), *Outros 50 xogos de lingua. Técnicas de comunicación oral e escrita* (Xerais, 1998), *Esfinx. Relatos de pensamento creativo* (TresCtres, 2009), *Sherezade. Novos relatos de pensamento creativo* (TresCtres, 2012). Entre 2012 e 2018 sacou adiante, como proxecto persoal, o blog dedicado á ludolingüística xogosdelingua.blogspot.com. Desde 1988 colabora con xeróglifos diarios en *La Voz de Galicia* e desde 2018 publica no suplemento *Elemental*, deste mesmo xornal, pasatempos como autodefinitos, encrucillados, labirintos, escaleiras...

GRAMÁTICA XEROGLÍFICA

CARLOS L. MEDRANO

A Siro López
e a Alfonso García Sanmartín

Xunta de Galicia

Consellería de Cultura, Educación e Universidade
Secretaría Xeral de Política Lingüística

Autor:

Carlos L. Medrano

Impresión:

Gráficas Anduriña

Dep. legal:

C 2044-2021

ISBN:

978-84-09-35958-5

Índice	7
Introdución	9
A gramática do xeróglifo	11
Do xeróglifo á gramática	33
O substantivo	34
O adxectivo	49
O artigo	55
O pronomes determinante	56
O pronomes persoal	61
O verbo	67
O adverbio	75
A preposición	83
A conxunción	87
Do xeróglifo ao léxico	89
O corpo humano	90
Os sentimentos e o carácter	91
A saúde e a enfermidade	95
A vestimenta	99
Os alimentos	101
A casa	106
A familia	107
O traballo	110
Os medios de transporte	113
Os animais	115
As plantas	118
A cidade	120
O rural	121
O tempo cronolóxico	122
O tempo meteorolóxico	125
As tradicións e os ritos	127
O lecer e os deportes	128
A vida administrativa	130
A vida académica	132
Propostas didácticas	133
Solucionario	137

Os xeróglifos constituíron o sistema de escritura do Antigo Exipto. Como é sabido, logo de desaparecer aquela civilización, a escritura xeroglífica resultou incomprendible durante séculos ata o achado da pedra Rosetta en 1799. Esta tiña gravado un mesmo texto en tres alfabetos diferentes: xeróglifos exipcios, escritura demótica e grego antigo. Os exiptólogos acabaron por descubrir este feito e foi finalmente o francés Jean-François Champollion quen deu establecido as correspondencias entre os tres alfabetos e así interpretou, por fin, a escritura xeroglífica.

Hoxe, co nome de xeróglifo designamos tamén un pasatempo que consiste en interpretar os signos (letras, números, debuxos...) contidos nun recadro para lle dar resposta a unha cuestión dada. Noutras palabras, podemos definilo como unha «adiviña gráfica».

Hai quen di que, fronte ao encrucillado (baseado máis no «saber cultural»), o xeróglifo ten un carácter máis «intelectual», xa que nel participa decisivamente a imaxinación e a creatividade. Eu concordo con esta idea. O xeróglifo é, no sentido máis literal, un «xogo de enxeño». Un exemplo:

Por que che gusta resolver
xeróglifos?

Como en tantos outros ámbitos, no xeróglifo «menos é máis» e, ás veces, un dá cunha pequena xoia como esta (tan acaída para esta introdución): unha letra «u» que campa solitaria no recadro. É dicir: «U soamente». Ou o que o mesmo: «Uso a mente». Revélase así a mensaxe oculta: a causa da atracción polos xeróglifos é... a saudable «ximnasia mental»! E un acaba por sentirse un moderno Champollion.

Máis alá do ocorrente exemplo anterior, o pasatempo dos xeróglifos posúe unha certa «gramática», un conxunto de regras que rexen a súa construción e a súa interpretación. A elas está dedicado o capítulo «A gramática do xeróglifo». Así poderemos gozar máis á hora de resolver os xeróglifos e tamén, por que non, á hora de crealos.

Mais hai outra cara da moeda: os xeróglifos, postos en relación co idioma, son tamén unha útil ferramenta para traballar contidos lingüísticos. Vémoslo nos capítulos «Do xeróglifo á gramática» (recoñecemento das clases de palabras, do xénero e do número do substantivo, da morfoloxía verbal...) e «Do xeróglifo ao léxico» (ampliación e precisión léxica en distintos campos semánticos: o corpo, os sentimentos, a saúde, o traballo...).

Aló polo mes de xullo de 1988, comecei a publicar os primeiros xeróglifos en *La Voz de Galicia*. Máis de 12.000 xeróglifos despois, deille forma a ese fondo de pasatempos e aquí deixo esta proposta, apoiada en dous grandes piares: o valor lúdico deste xogo de enxeño e a súa potencialidade como ferramenta alternativa na didáctica da lingua.

A GRAMÁTICA DO XERÓGLIFO

01. O CALEMBUR

O primeiro recurso básico que cómpre dominar é o **calembur**, pois ofrece a chave para descifrar correctamente moitos xeróglifos. Este xogo de palabras consiste en segmentar doutro xeito palabras ou frases, de modo que estas cambian de significación e dan lugar a novos enunciados.

Por exemplo: *claramente* → *Clara mente, setenta pas* → *Se ten tapas*.

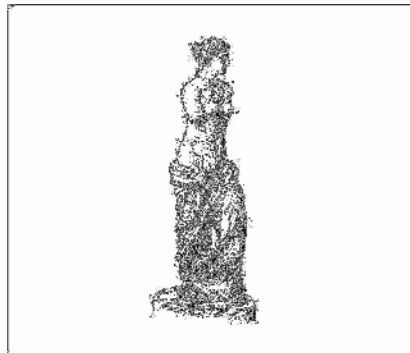
1

Por que di ese señor que sabe o que vai pasar?

Evidente > **É vidente**

2

Aquela camiseta é miña. E esta di quen é?

3

Cal é o teu novo horario no traballo?

4

Que idioma están a falar eses turistas?

02. UN ELEMENTO

Todo xeróglifo presenta polo menos **un único signo**; é dicir, consta como mínimo dun elemento. Este pode ser, como xa indicamos, unha letra, un número, unha palabra, un debuxo... A resolución nestes casos consiste en nomear, definir ou dar sinónimos dese elemento, para logo descubrir nesas palabras a resposta á pregunta correspondente.

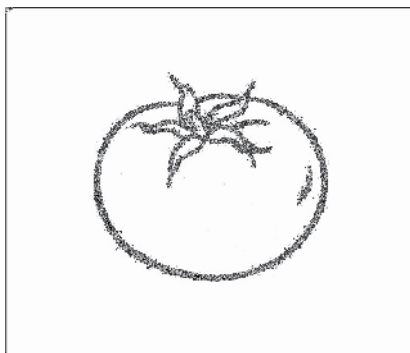
5

Por que non che gusta o seu novo apartamento?

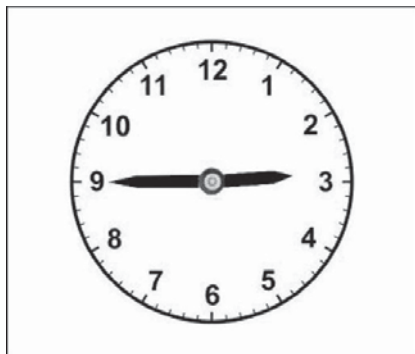
E minúsculo > **É minúsculo**

6

Que adolta beber a tía tía polas tardes?

7

Que problema teñen Iria, Ana e Laura no hotel?

8

A quen lle debe Eva cen euros?

03. VARIOS ELEMENTOS

Con todo, o máis común é que o xeróglifo se compoña de **varios signos**. Dentro destes, os máis sinxelos son aqueles que se resolven pola simple **adición ou xustaposición** dos seus elementos (A + B). É dicir, sen facermos referencia ás súas características ou á súa posición, a solución xorde, sen máis, de unirmos as designacións destes elementos.

9

Que pensas facer esta noite?
I rei de copas > **Irei de copas**

10

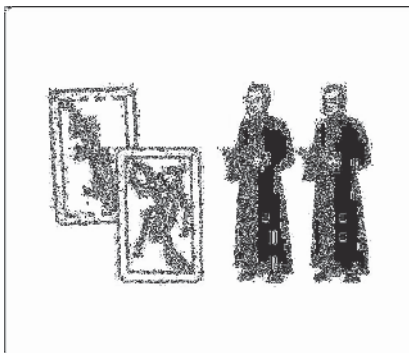
Cres que che fará efecto o novo
antibiótico?

11

Que ferramentas trae o carpinteiro?

12

Como quedastes na casa despois do
cortocircuíto?

04. RELACIÓNS SEMÁNTICAS

Con frecuencia, as palabras que aparecen no xeróglifo deben ser interpretadas a través de diferentes **relacións semánticas**. Así, ás veces debemos indicar un **sinónimo** (*engadir = agregar, regalo = agasallo*). Noutras ocasións, o que corresponde é ofrecer un **hipónimo** (*nota > re, día > luns*) ou un **hiperónimo** (*venres < día, Eume < río*).

13

Cal é o percorrido de mañá da Volta a Galicia?

Denigran alugo > **De Nigrán a Lugo**

14

Con quen foi Ana ao teatro?

15

Queres que che conte o que pasou?

16

Quen vai con Antón ao médico?

05. VALOR POLISÉMICO

Debemos ter en conta que os elementos que compoñen o xeróglifo poden posuír un **valor polisémico**, é dicir, as letras, números, palabras ou debuxos que se presentan adoitan ter varias interpretacións posibles e só unha delas é a correcta.

Por exemplo: *N* → *ene* / *consoante* / *letra*, *5* → *cinco* / *V* / *impar* / *número*.

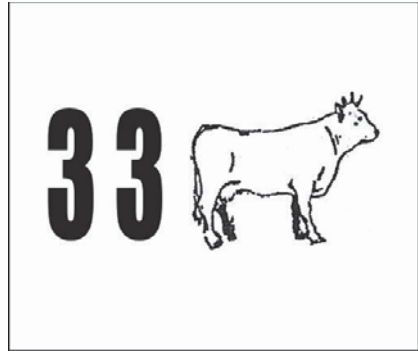
Así o vemos tamén cos diferentes valores do debuxo da *vaca* nestes casos.

17

Cantos anos fai hoxe Eva?
E vaca torce > **Eva, catorce**

18

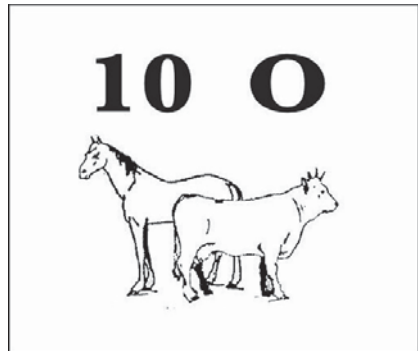
Quen estaba a falar coa profesora?

19

Como sabes que intentei que María
non se desgustase?

20

Como perdiches os teus aforros?

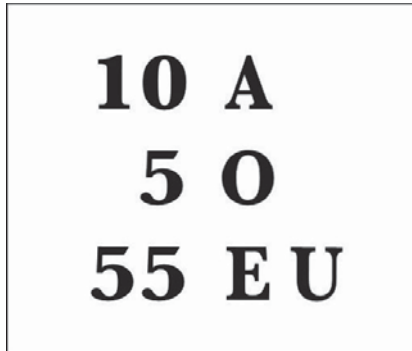
06. NÚMEROS ROMANOS

Como vimos nalgúns xeróglifos anteriores, os números son un elemento moi relevante pola súa frecuencia. En moitos casos, deben ser interpretados mediante a súa conversión ás letras propias da **numeración romana**.

Por exemplo:

1 → I	6 → VI	11 → XI	55 → LV	500 → D
2 → II	7 → VII	15 → XV	60 → LX	1000 → M
3 → III	8 → VIII	20 → XX	90 → XC	...
4 → IV	9 → IX	40 → XL	100 → C	
5 → V	10 → X	50 → L	150 → CL	

21

Esta teu irmán aínda de viaxe?
X a V o LV e u > **Xa volveu**

22

Que tomou de sobremesa Xaquín?

23

Que che parecen os viños que probamos no restaurante?

24

Cal é a túa música preferida?

07. A POSIÇÃO

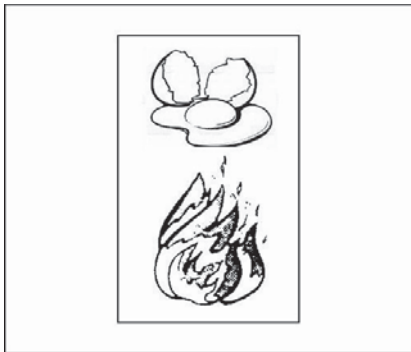
Un factor que convén considerar é a **posición** dos elementos, especialmente se aparecen nun recadro propio. Noutras palabras, é pertinente a relación espacial entre eses signos encadrados: un elemento pode estar sobre outro, ou baixo outro, ou con outros, ou entre outros... Estas posicións son descritas por distintos procedementos gramaticais:

Adverbios de lugar: *arriba, abaixo, fóra...*

Preposicións: *ante, baixo, con, en, entre, sobre, tras, enriba de...*

Por outra banda, eses elementos (letras, números, figuras...) poden estar en **posición invertida**, é dicir, poden aparecer boca abaixo. Isto supón que debemos interpretar ao revés a palabra con que designamos ese elemento (*río* → *oír*, *avión* → *noiva...*).

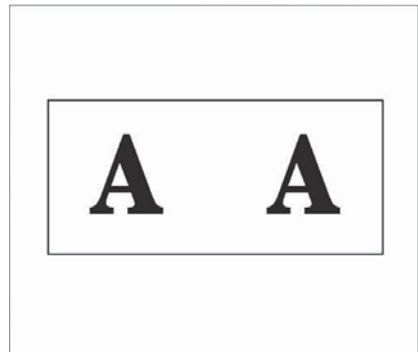
25

Que fas se protestan pola radio tan alta?

Baixo ovo lume > **Baixo o volume**

26

Que tal funciona o vello reloxo do teu avó?

27

Quen ten que entregar estes documentos?

28

Quen cres que lle roubou iso a Luís?

08. A CANTIDADE

Na interpretación dalgúns xeróglifos, tamén importa á **cantidade** de elementos que aparecen. A solución nestes casos incluírá referencias a se un elemento está só, se aparece un determinado número de veces, se aparecen elementos en exceso ou de sobra, se hai unha carencia ou falta algo...

Estas alusións á cantidade fanse mediante diferentes clases de palabras:

Adverbios de cantidade: *só / soa, soamente, moi, menos, máis...*

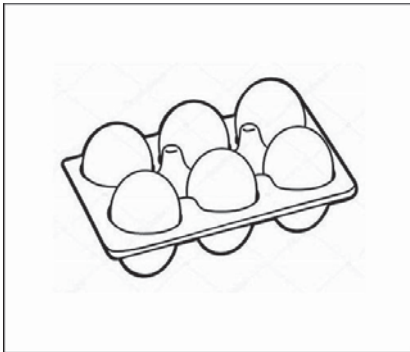
Numerais cardinais: *un, dous, tres, dez, doce, vinte, cen...*

Numerais ordinais: *primeiro, segundo, cuarto, décimo...*

Numerais partitivos: *metade, cuarto...*

Verbos: *sobrar, faltar...*

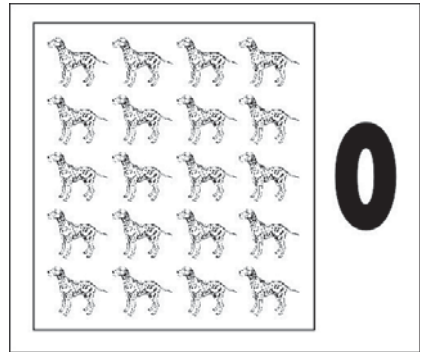
29

Sabes quen podería convencer diso a Paula?

Seis ovos > **Sei, só vós**

30

Por que me dixeches que fose para a cama?

31

Non cres que hai demasiados hipócritas no mundo?

32

Onde está a durmir o avó?

09. A CALIDADE

Mais noutros casos, a solución do xeróglifo relaciónase cunha cuestión de **calidade**. Tendo en conta isto, cómpre reparar nas características ou calidades dos elementos (letras, números, figuras...) que o compoñen. Pode ser relevante o seu tamaño (grande, pequeno/a...), a súa forma (estreito/a, amplo/a, goso/a...), o seu estado (ben, mal, bo/a, malo/a...) ou a súa cor (branco/a, negro/a...).

Como sucede cos trazos de posición e cantidade, son diversos os recursos lingüísticos que permiten describir os elementos:

Adverbios de modo: *ben, mal...*

Adxectivos: *grande, pequeno/a, bo/a, malo/a, branco/a, negro/a, igual, diferente...*

Participios: *partido, raiado, alado...*

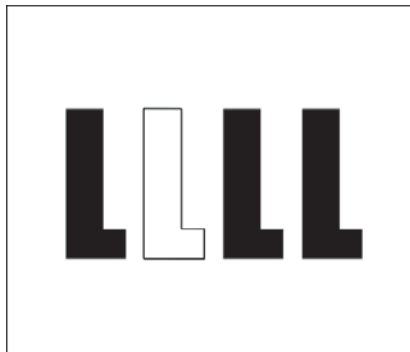
33

Que é o máis importante, segundo ti, para aprender música?

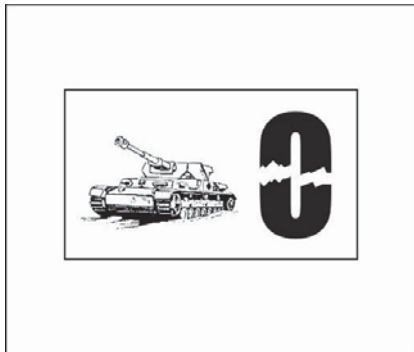
Te roído > **Ter oído**

34

Sabe Antón de que cor é o novo coche do noso veciño?

35

Sábese quen decidiu que o presidente debía dimitir?

20

36

Que che parece o trato que lle dan a Uxía na súa empresa?

10. O QUE SE DI OU O QUE SE FAI

De cando en cando, os elementos que compoñen o xeróglifo **falan**, é dicir, din algo nun globo como os do cómic. Tócanos daquela interpretar correctamente esas intervencións: tanto no contido do que se di, como se se afirma, se se nega, se se mente...

Por último, os elementos dalgúns xeróglifos tamén poden estar **facendo** algo. Cómpre entón reparar nesa acción e describila adecuadamente para dar coa solución.

37

Hai moitas aspirantes ao posto de adestradora?

Tres can di datas > **Tres candidatas**

38

Quen ten que tomar esa decisión?

39

A onde pensa ir o avó este domingo?

40

Sabe Antón de que cor é o novo coche do noso veciño?

41

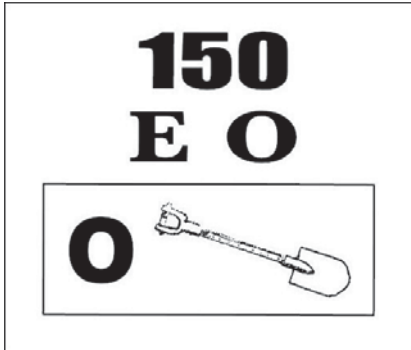
Que fai o árbitro se segue a chover deste xeito?

42

Que é o que levas nesa bolsa?

43

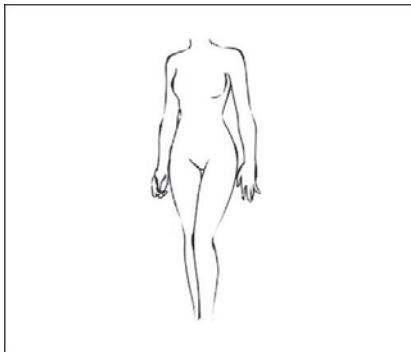
Quen podía gozar deses luxos hai dous mil anos?

44

Pediron moitos comensais caldeirada de raia?

45

Que che parece a idea de Henrique?

46

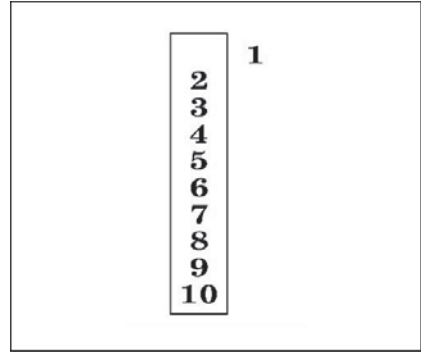
Por que dis que o profesor está comezando a tolear?

47

É verdade o que contan de ti?

48

Que che parece ese piloto de carreiras?

49

Tardarán aínda moito en acabar a vosa nova casa?

50

Con quen foi Ana ao concerto?

51

Onde vive agora o teu amigo Xerardo?

52

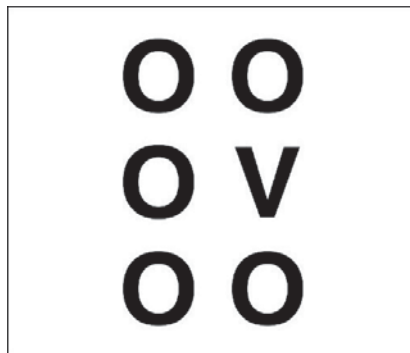
Para que colliches eses panos?

53

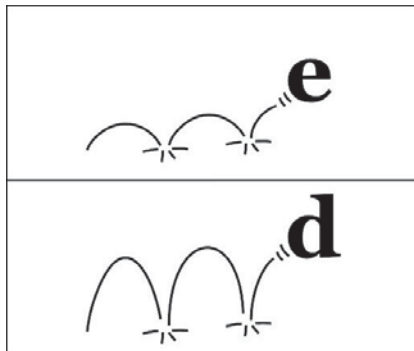
Cando chegará Ana?

54

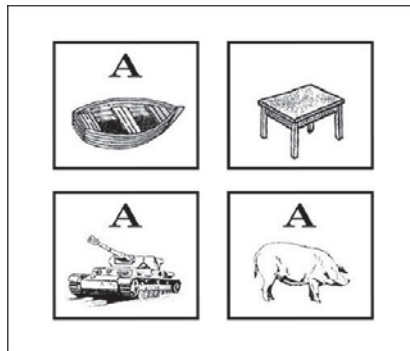
Que che fai pensar que por aquí hai lobos?

55

Por que Xoán non quere ser a miña parella de baile?

56

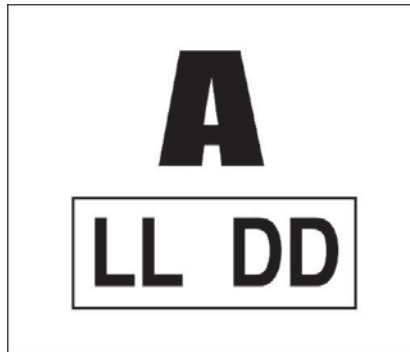
Remataches o xantar?

57

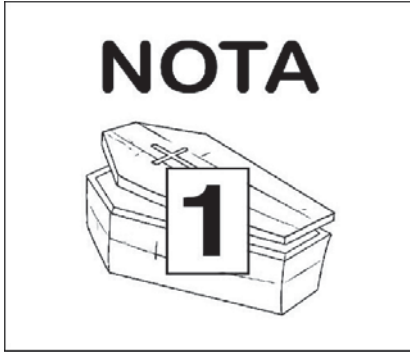
Por que dis que o novo xogador non é de Berlín?

58

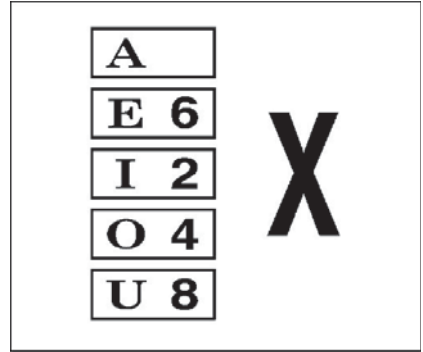
Adiviña que é o que fago todas as tardes.

59

Durmiron Ana e Paulo en camas separadas?

60

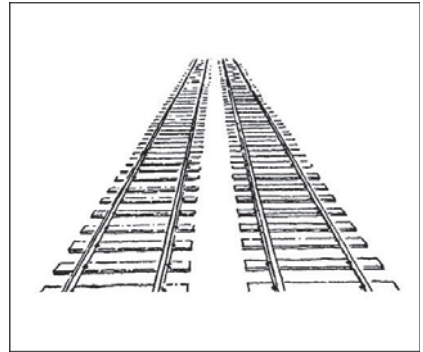
Que é o que máis che molesta do teu sobriño?

61

Por que non queres falar dese problema teu?

62

Por que dicía Uxía que estaba mareada?

63

Atopastes a chave que buscabades?

64

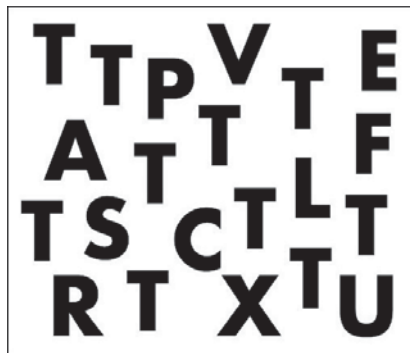
Que adoitas facer cada Nadal en Andorra?

65

Quedaron ben gardados os documentos?

66

Houbo moitos danos provocados polo temporal?

67

Cantos fillos ten Adela?

68

Como pensas que che irá no torneo de tenis?

69

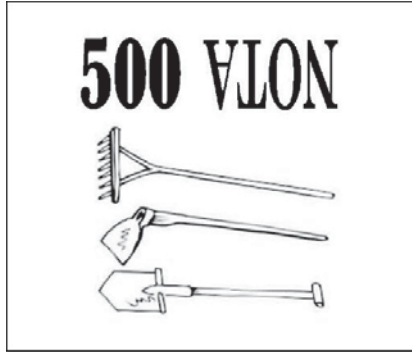
Onde está agora o teu fillo?

70

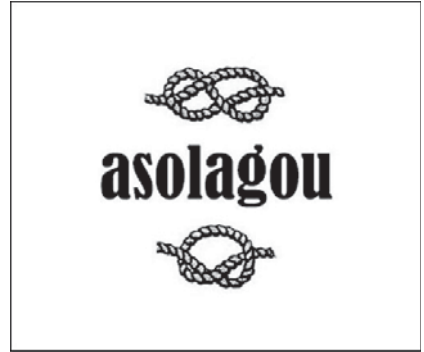
Vas ir agora a Compostela?

71

De que vos disfrazaredes este Entroido?

72

Que dixo Noa sobre o seu suposto romance?

73

Resultaches ferido no accidente?

74

Non cres que Xoán lle dá moito á lingua?

75

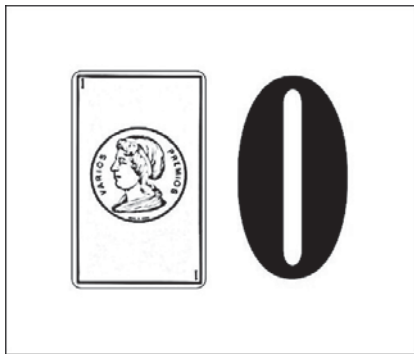
Como debe acudir o neno ao novo colexio?

76

A que negocio se dedican os teus amigos?

77

Que xoias lle roubaron á túa avoa?

78

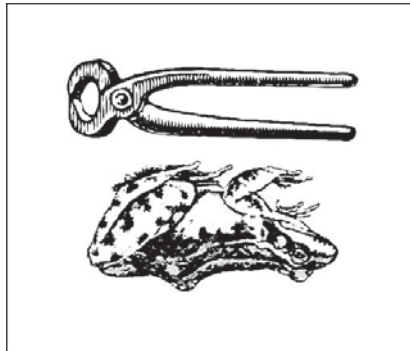
Pensas denunciar o roubo?

79

Non cres que Uxía e mais eu temos o mesmo carácter?

80

Quen colleu a miña bicicleta?

81

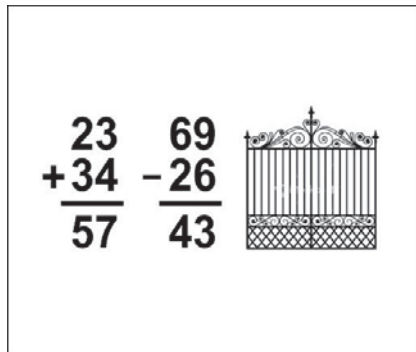
A que amigos teus pensas convidar?

82

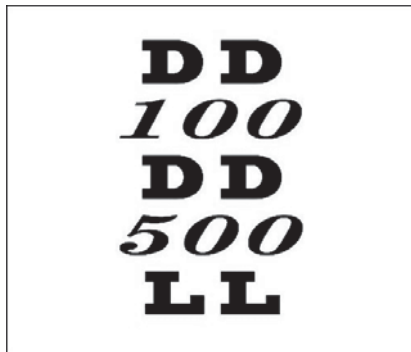
Por que che gusta tanto traballar no ensino?

83

Quen me axudará a preparar o exame?

84

Que relación teño cos antigos donos deste pazo?

85

Por que dis que parece que non teño estudos?

86

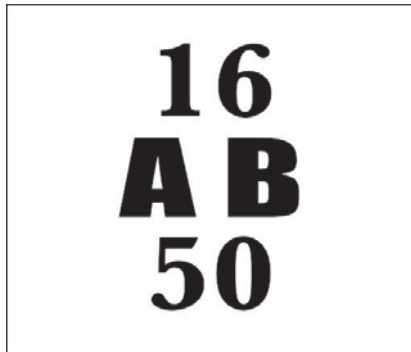
Que usaron para non ser recoñecidos?

87

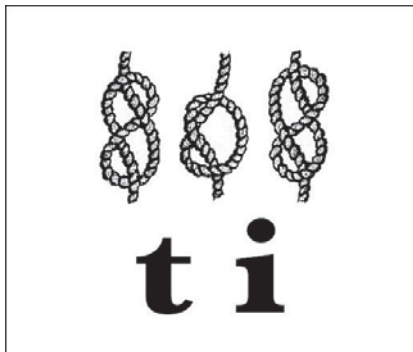
Que información lle deu o confidente á policía?

88

Coñeces a alguén que sexa de Zas?

89

Non te decataches de que o guiso estaba salgado?

90

Por que pensas que son tímida?

91

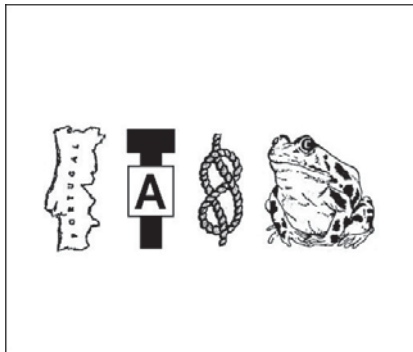
Houbo moitos temporais en xaneiro?

92

Chegaron xa todos os veciños á reunión?

93

Enfermou algún familiar de Manuel?

94

Quen marcou o segundo gol da selección argentina?

95

Cantos amigos poderán botarche unha man con ese problema?

96

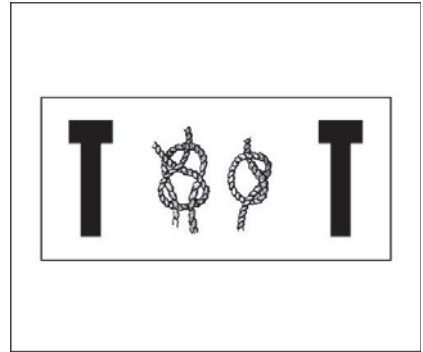
Onde vive agora o teu padriño?

97

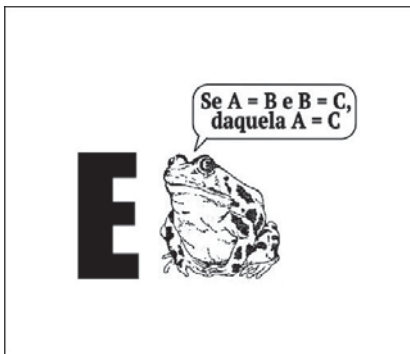
É certo que non ides á voda?

98

Por que queredes que vos siga contando historias?

99

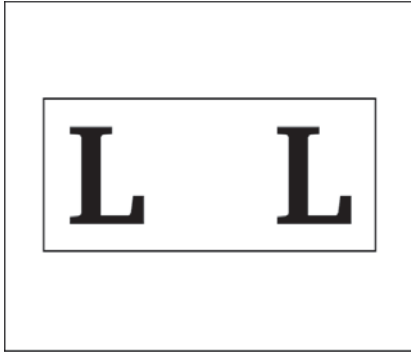
Que che pareceu a resposta que deu Xoán?

100

Cal dos teus irmáns fai anos en maio?

101

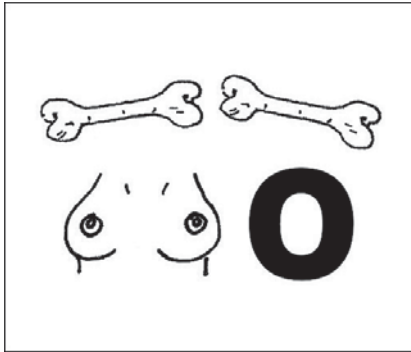
É certo que Luís e Laura son noivos?

102

Están nesta reunión todos os teus amigos?

103

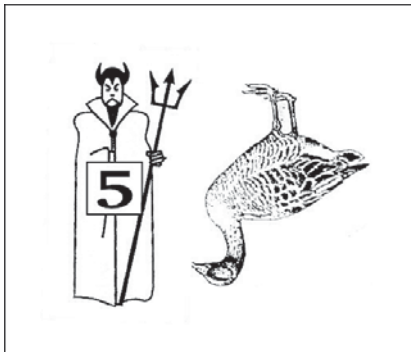
Quen confesou a autoría do atentado?

104

A onde pensaban ir as túas irmás este domingo?

105

Como pensas conseguir un ordenador de segunda man?

106

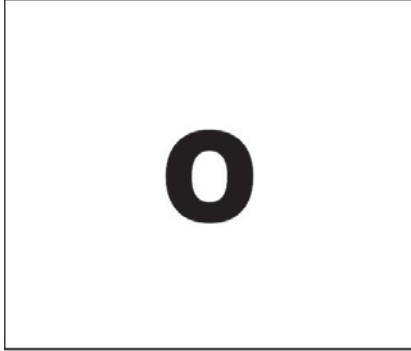

Por que non che gustaba aquel mestre?

DO XERÓGLIFO À GRAMÁTICA

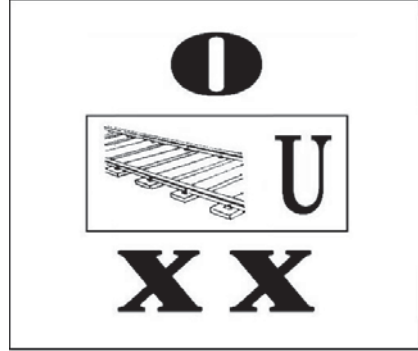
O SUBSTANTIVO (XÉNERO E NÚMERO)

107

Que animal escapou do zoolóxico?

108

Que pensas facer cando volvas de cruceiro polos fiordes?

109

Canto anos fai hoxe a irmá de Paulo?

110

Que é o que non che gusta do que leva posto Iria?

111

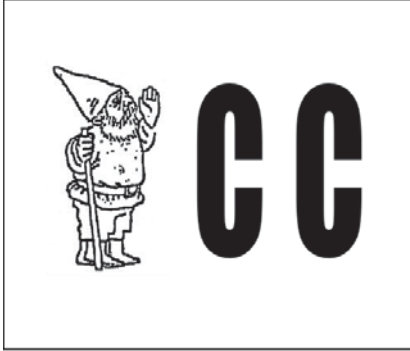
Por que non nos deixas ver esa película?

112

Onde puxo Ana as súas cousas?

113

Que tomou Ana na sobremesa?

114

Que queres que lle bote agora ao teu café?

115

Que roubaron onte nesa xoiaría?

116

Cal cres que é o problema desta tortilla?

117

Por que dis que tes poderes paranormais?

118

Como estaba iluminada aquela estancia do castelo?

119

fragmentos
E 1000
NOTA

Por que non queres que Ana che remende a chaqueta?

120

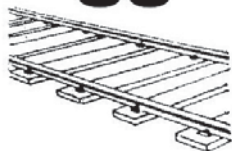

manifesta

Quen cres que che roubou os cartos?

121

20 NOTA
50

Como sabes que non estiveren só na praia?

122

R BADEO
AROUSA

Chegaron xa as túas irmás?

123

10 i

50 i

sábado

Con quen comiches hoxe?

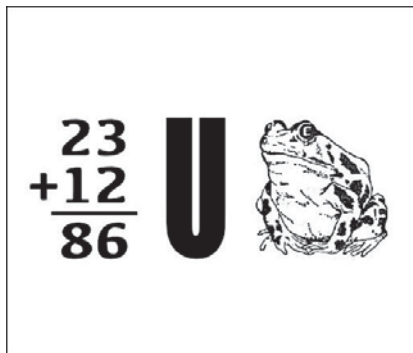
124

2 E
recúan

Quen é aquela rapaza que vén alá?

125

Quen che conta a verdade sobre o que ocorreu?

126

Quen irá no coche de Anxo?

127

Que sabes da túa nova veciña?

128

Sabes a quen vai citar o director?

129

Onde vas poñer esta alfombra nova?

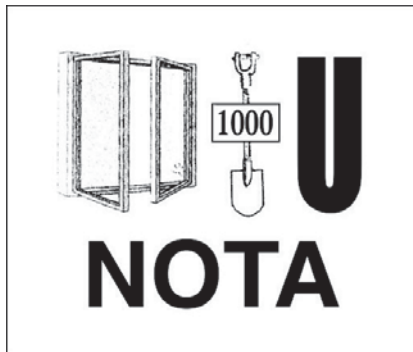
130

Suspenderon moitas amigas túas?

O SUBSTANTIVO (ANTROPÓNIMOS FEMININOS)

131

Por que puxeche outra cadeira para a cea?

132

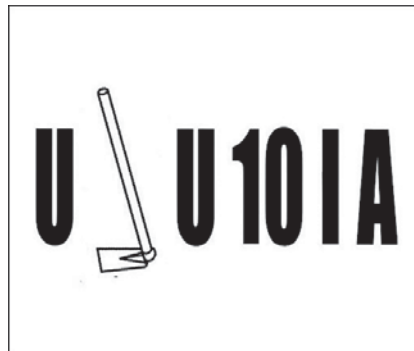
Cantas das túas amigas viñeron andando ata aquí?

133

Por quen farías un sacrificio tan grande?

134

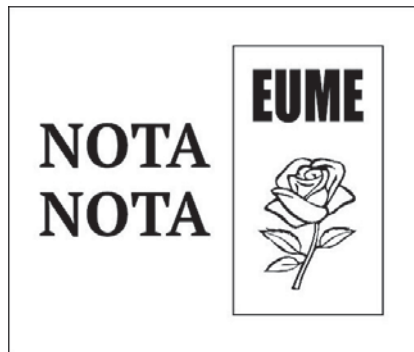
Quen está a utilizar o meu portátil?

135

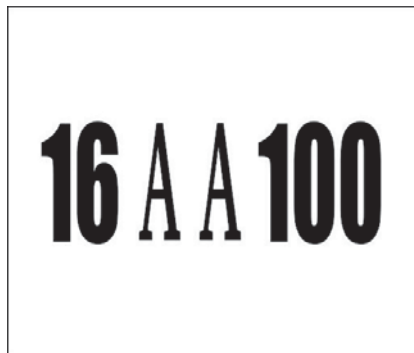
Quen te acompañou ao médico?

136

De quen está a falar teu pai?

137

Cal dos teus compañeiros é de Zas?

138

Onde está a botar a sesta o avó?

139

Cal dos teus amigos fai anos en maio?

140

Cantos compañeiros teus chegaron xa?

141

Como podo conseguir un ordenador portátil?

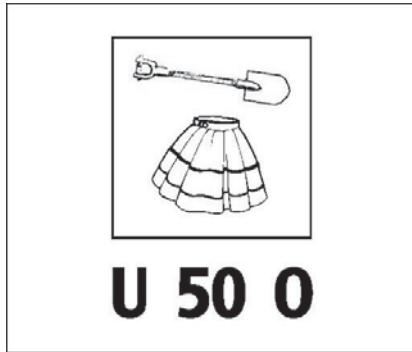
142

Quen escolleu esa centola?

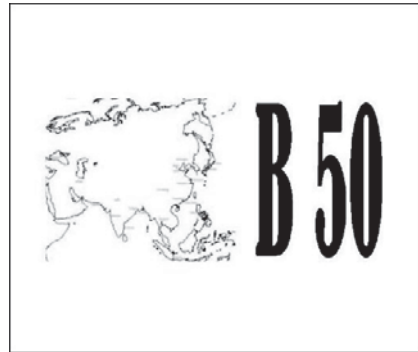
O SUBANTIVO (ANTROPÓNIMOS MASCULINOS)

143

Cal era o mellor estudante da túa antiga clase?

144

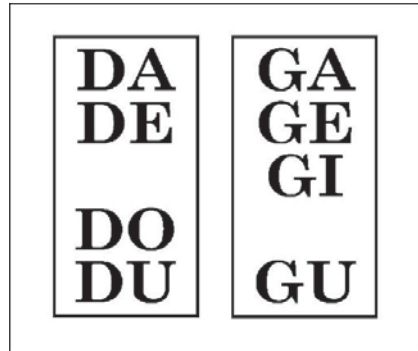
Quen adoitaba cantar así?

145

Eu quero cinco sardiñas. Alguén máis quere?

146

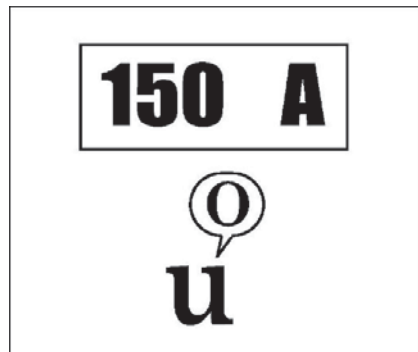
Chegaron á festa todos os teus amigos?

147

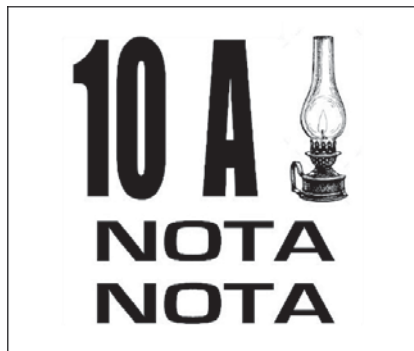
Cal dos teus amigos vén hoxe antes de tempo?

148

Con quen vas ir á piscina?

149

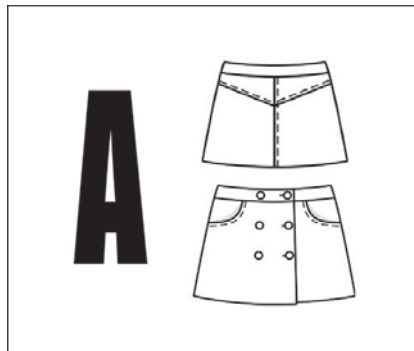
Algún dos teus amigos quere café?

150

Quen cres que me podería axudar?

151

Quen che tocou a ti de compañeiro?

152

Sabes de quen é ese can?

153

Cantos compañeiros teus che prestaron cartos?

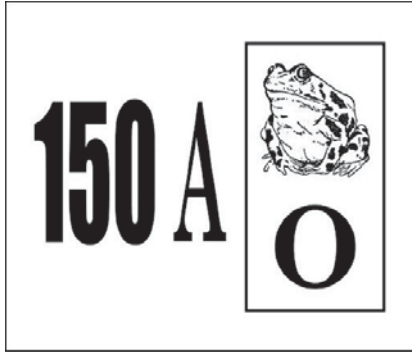
154

Quen xogará hoxe na dianteira?

O SUBSTANTIVO (TOPÓNIMOS GALEGOS)

155

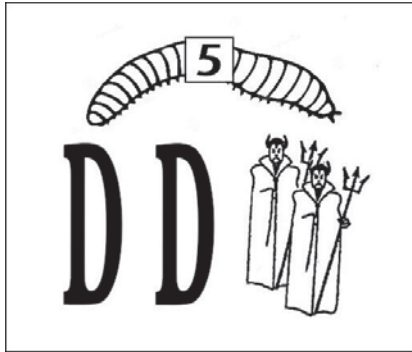
Onde naceu Clara?

156

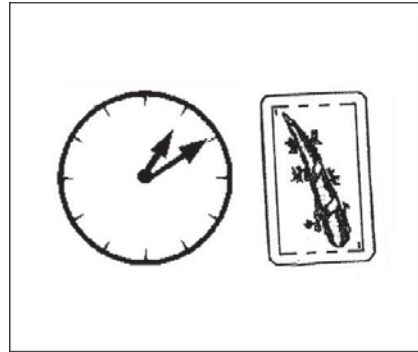
Vén desde lonxe ese camión?

157

Vénte visitar desde lonxe ese amigo teu?

158

Sabes de onde son as túas novas compañeiras?

159

Cal é a próxima etapa da Volta a Galicia?

160

A onde ides ir con Antón esta fin de semana?

161

Que percorrido faredes o sábado coas motos?

162

A onde pensabas ir este domingo?

163

De onde é o teu tío Anxo?

164

Vas ir agora a Monforte?

165

Que amiga túa vai mañá a Vigo?

166

A onde pensa ir Estevo esta fin de semana?

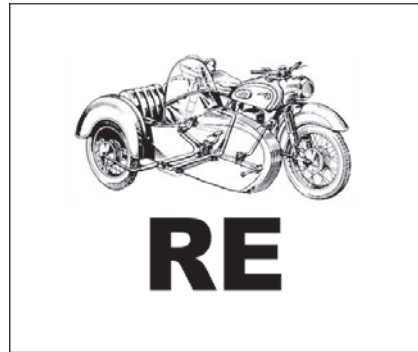
O SUBSTANTIVO (TOPÓNIMOS GALEGOS)

167

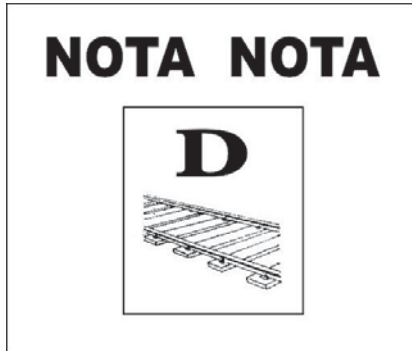
A onde tes pensado ir en agosto?

168

Sabes de onde é o teu novo
compañeiro?

169

Onde vive agora o teu padriño?

170

Que percorrido faredes no autobús?

171

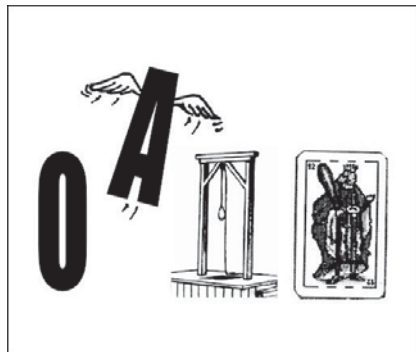
Sabes a onde trasladan a túa
empresa?

172

A onde pensaban ir mañá os teus
tíos?

173

A onde foi o avó o domingo pasado?

174

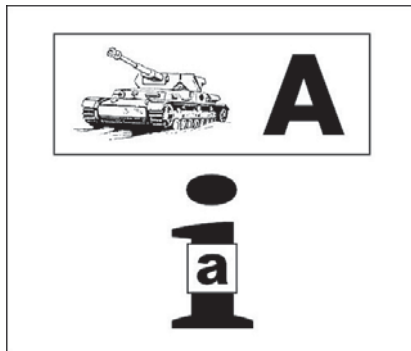
Onde vive agora o teu padriño?

175

Que percorrido fixo ante ese camioneiro?

176

Sabe alguén a onde se mudou o teu antigo veciño?

177

Que cidade se vía desde o avión?

178

Que percorrido fixestes ante nas motos?

O SUBSTANTIVO (TOPÓNIMOS FORÁNEOS)

179

Que voo fixo onte ese avión?

180

Onde naceu a túa afillada?

181

De onde procede este avión?

182

A onde pensaban ir de vacacións os teus veciños?

183

Onde está de Erasmus a túa irmá?

184

A onde che gustaría viaxar este verán?

185

Onde vive agora o teu sobriño Xosé?

186

Viviches algunha vez en Francia?

187

Que destino prefiren Xoán e Paulo para as vacacións?

188

De onde vén este camioneiro?

189

Onde traballa agora o teu tío Manuel?

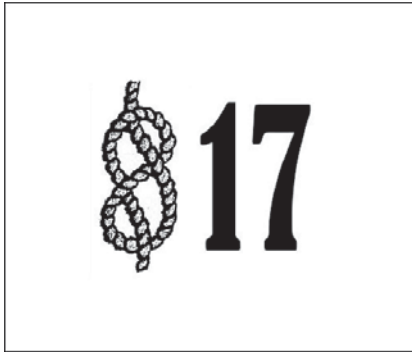
190

Que países asinaron o acordo de paz?

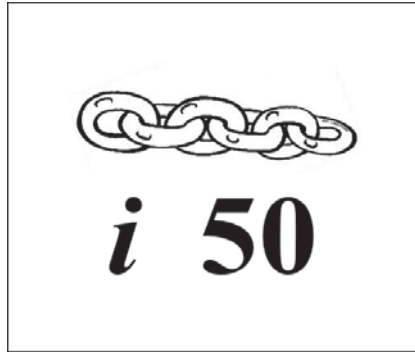
O SUBSTANTIVO (HIDRÓNIMOS)

191

En que río levas pescado máis troitas?

192

Que río prefire teu irmán para ir de pesca?

193

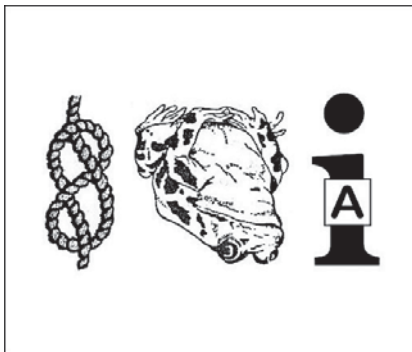
Onde van construír a nova ponte?

194

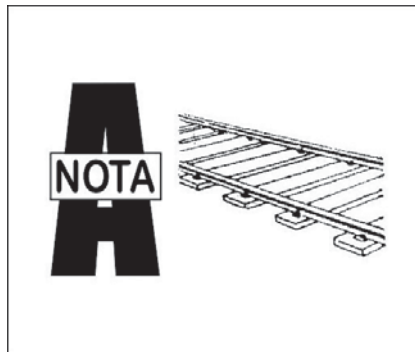
Onde desemboca este regato?

195

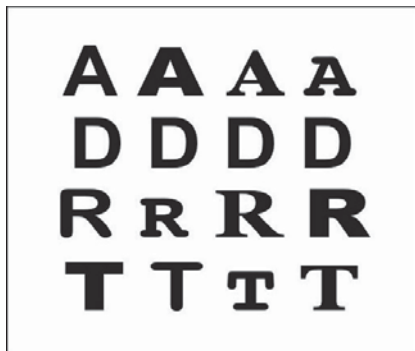
Onde queren construír un novo encoro?

196

Estiveches a pescar por Ourense?

197

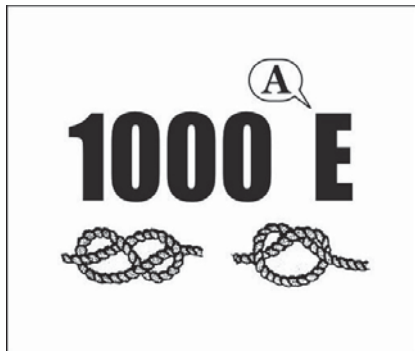
Por que dis que Luís e mais eu semellamos irmáns?

198

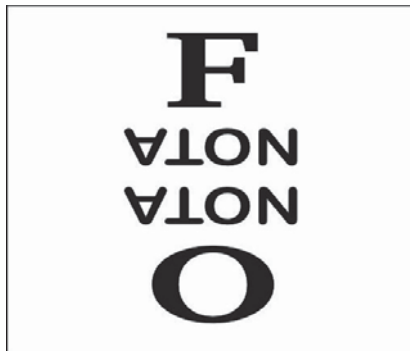
Que provocou a noticia do novo virus contaxioso?

199

De que tamaño queres os xurelos?

200

Que opinas do novo coche de teu irmán?

201

Como coñece tan ben o teu veciño a Miguel?

202

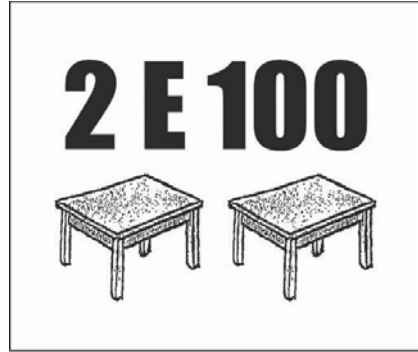
Como sabes que eu teño esas tatuaxes?

203

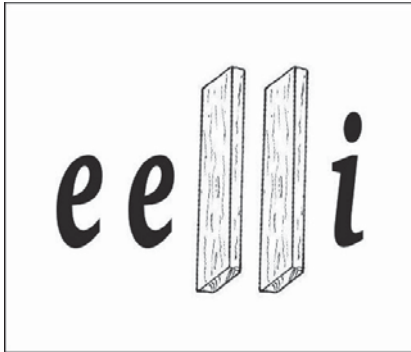
De cando é a noticia dese accidente de tren?

204

Que opinas das ensaladas que preparo?

205

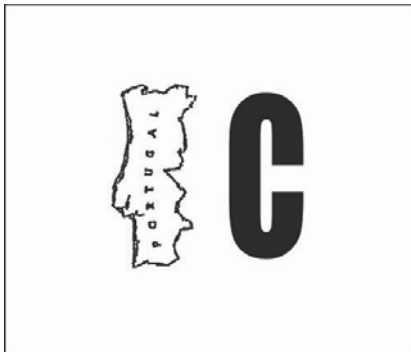
Gústache esta empanada?

206

Que periodicidade teñen eses premios?

207

Que tal está o café que che preparei?

208

Que che parece o viño que estamos a tomar?

209

Cal dos teus irmáns fai anos en maio?

210

Que che parecen as súas ideas?

211

É verdade o que está a contar teu pai?

212

Non che parece do trinquete ese portátil?

213

Que tal vai o teu novo negocio?

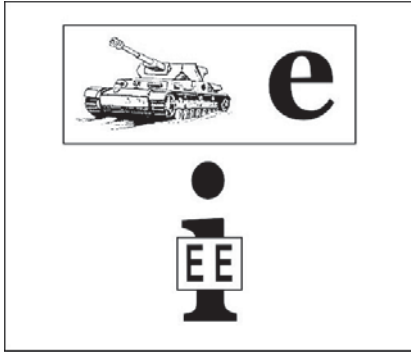
214

Non che parece pequeno o seu novo coche?

O ADXECTIVO (XENTILICIOS GALEGOS)

215

Sabe alguén de onde é Alberte?

216

De onde é a túa nova veciña?

217

De onde era o teu bisavó?

218

De onde era a avoa de Antía?

219

Lembras de onde era a nosa antiga profesora?

220

Onde naceu ese escritor?

221

De onde é o novo xogador do equipo?

222

De onde son eses turistas?

223

Quen casa este domingo?

224

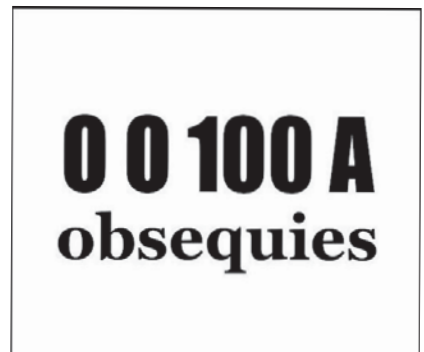
De onde é ese corredor do maratón?

225

Como sabe tanto sobre Atenas o teu irmán?

226

Sabes de onde é Oscar?

O ADXECTIVO (XENTILICIOS FORÁNEOS)

227

Sabe alguén de onde é a nova adestradora do equipo?

228

De onde é ese xogador de rugby?

229

Que é o que menos che gustou do que che dixen?

230

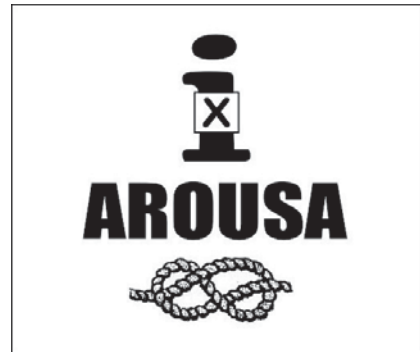
De onde eran os grupos musicais que lle gustaban á túa amiga?

231

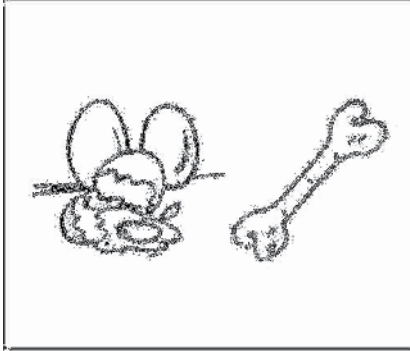
Sabes de onde é o pai de Sara?

232

De onde é o marido da túa veciña?

233

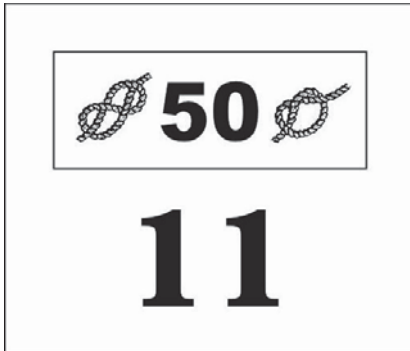
Que cans hai que levar ao veterinario?

234

Que é o que non aturas nos demais?

235

Que día adoitas ir en tren a Santiago?

236

Quen te saudou na rúa?

237

Cres que poderei gañar esta man á brisca?

238

Había moitas formigas na cociña?

O PRONOME DETERMINANTE (POSESIVOS)

239

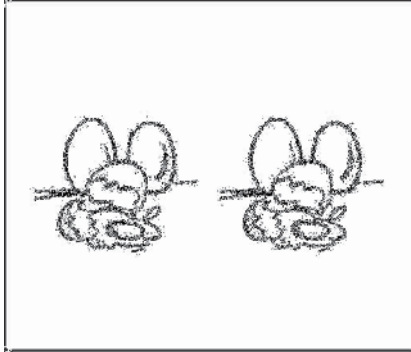
Non é de Antía este libro?

240

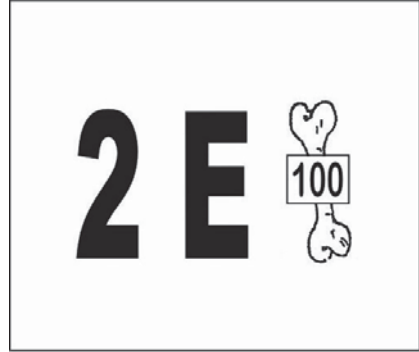
Sabes de quen é aquela bicicleta?

241

Quen debe ordenar o noso cuarto?

242

De quen é aquel poldro que corre polo prado?

243

Sabes o que che imos extirpar?

244

Encabezou a carreira esa corredora?

245

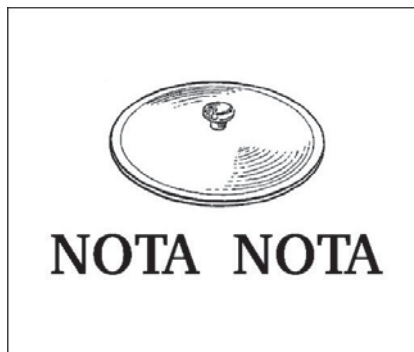
Chegou ata aquí Luís para nos axudar?

246

Cantos goles marcaches en outubro?

247

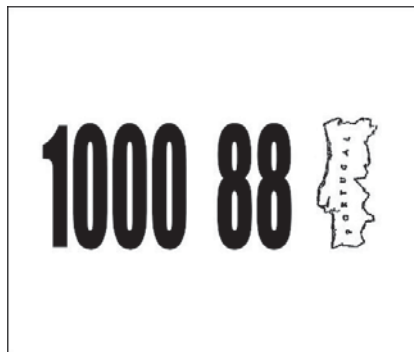
Teño o necesario para facer o cocido?

248

Con que frecuencia van Abel e Paulo á piscina?

249

Quen quere falar coa directora do instituto?

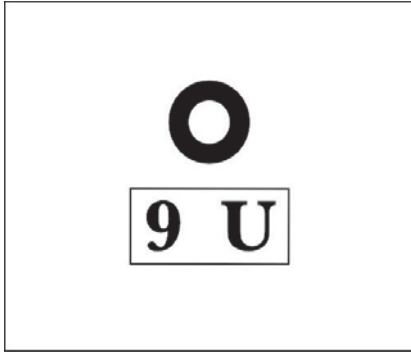
250

Sabes cantos de nós imos ir ao concerto?

O PRONOME DETERMINANTE (NUMERAIS)

251

Cantas horas de garda che quedan aínda no hospital?

252

Quen me pode axudar con ese traballo?

253

Estragouse algo que levabas nos pantalóns que lavaches?

254

Cantas fotos me enviaches a min dese xeito?

255

Cantos folios queres que merque?

256

Cantos destes cromos son de Roi?

257

Liches moitas novelas desa autora?

258

Cantas pulseiras desas compraches?

259

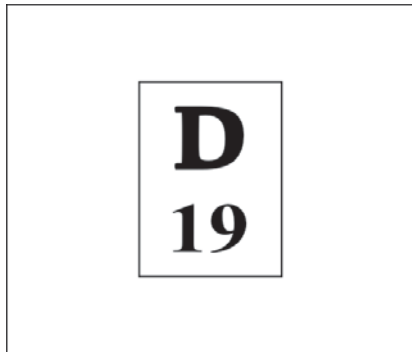
Debes moitos euros?

260

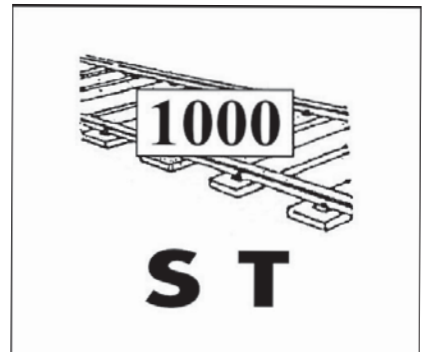
Cantos euros quere Xaquín?

261

Segues a ofrecerme dez euros por este libro?

262

Cantas centolas queres que che mande?

263

**necora
fraxil
lacon**

Cres que hai bastantes seareiros hoxe no estadio?

264

**probes
NOTA
50**

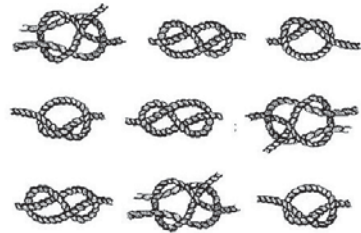
Désteslle moitos euros a esa ONG?

265

ALEGABAS

Saían moitas cascudas por aquel burato?

266

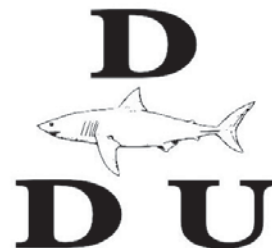
En que posto acabaron a regata os teus amigos?

267

DDDDDD

Que estuda o teu irmán?

268

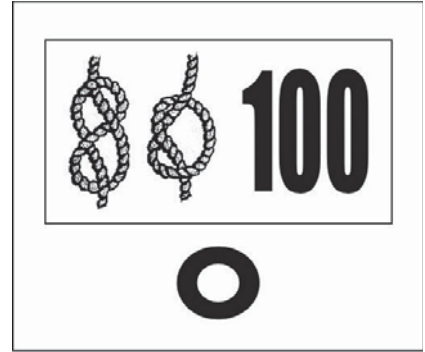
De quen é a culpa de que a nena rompese a copa?

269

Canto diñeiro me corresponde a min da herdanza do avó?

270

Con quen quere falar o director?

271

Como consigues que a nena lea esa novela?

272

Quen crees que debe reparar a nosa moto?

273

Quen ía no coche de Miguel?

274

Como sabes que eu estiven cos meus compañeiros?

O PRONOME PERSOAL (TÓNICO)

275

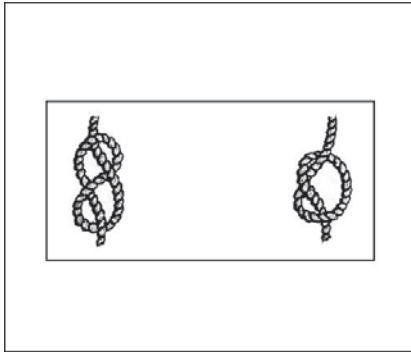
Canto tempo vas botar ti en Madrid?

276

Cantos euros che debe a ti Filipe?

277

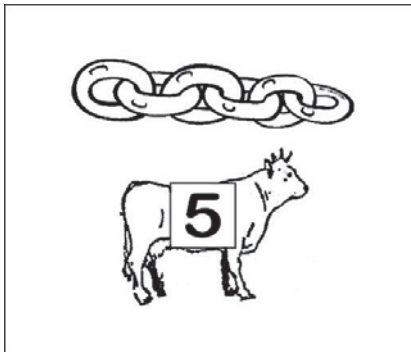
É certo que Adela e ti sodes mozos?

278

A quen lle queredes vender esas veigas?

279

Que día adoita ir Xoán a ioga?

280

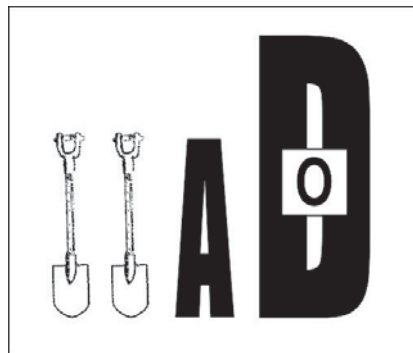
Por que dis que Henrique é moi egocéntrico?

281

É certo que Xoán non me soporta?

282

Divirtese o neno cando está cos curmáns?

283

Quen está a utilizar o meu ordenador?

284

Que fixestes cos vosos libros vellos?

285

Perdóasnos?

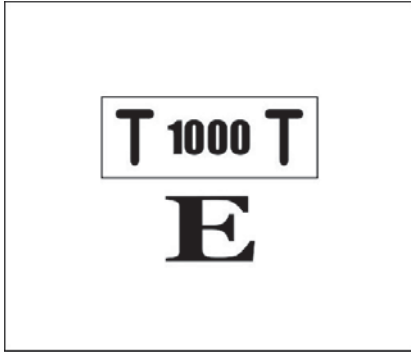
286

Como destes comprado os mobles tan caros que vendía Miguel?

O PRONOME PERSOAL (ÁTONO POSTÓNICO)

287

Por que che gusta escoitar as miñas historias?

288

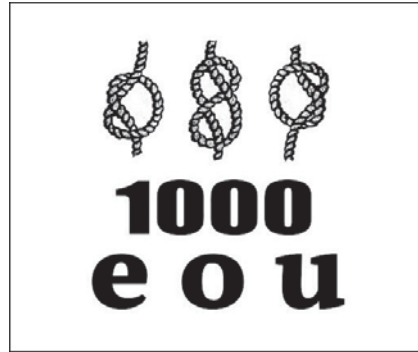
Que fas se non che serve o abrigo que che prestou Daniel?

289

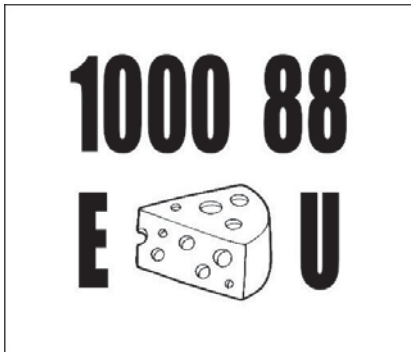
Estás realmente namorado de Antía?

290

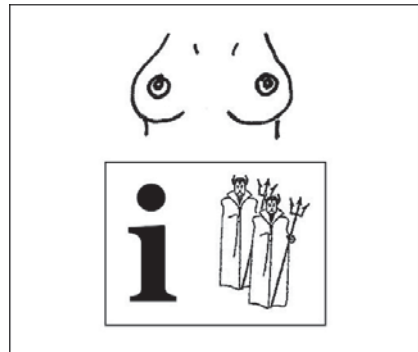
Falou ese señor sobre o meu irmán?

291

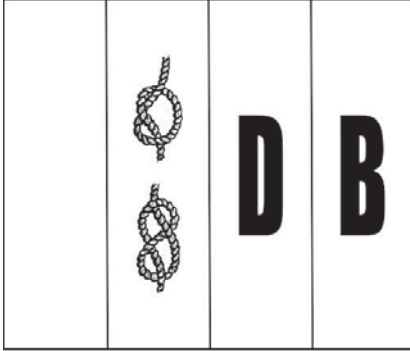
Por que dis que a Iria non lle gustou o hotel das vacacións?

292

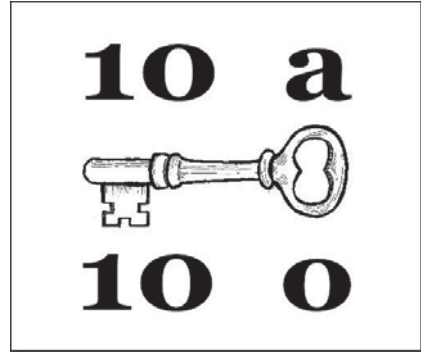
Cres que o adestrador apreciará os dotes do meu fillo para o fútbol?

293

Ten Antía aínda débedas con vós?

294

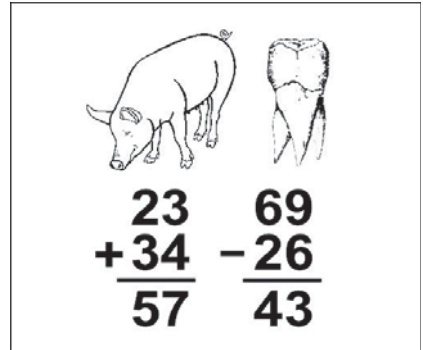
Sabías que teño unha ferida na man?

295

Tes algunha pregunta sobre a nova bicicleta do neno?

296

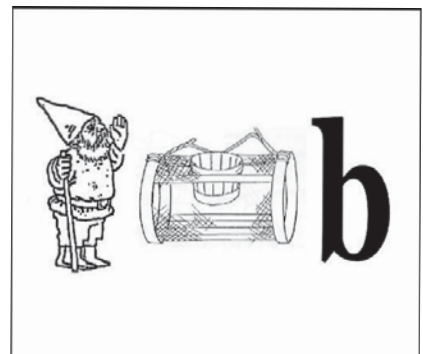
Por que cres que vivín de preto esa historia?

297

Por que llo teño que agochar arriba?

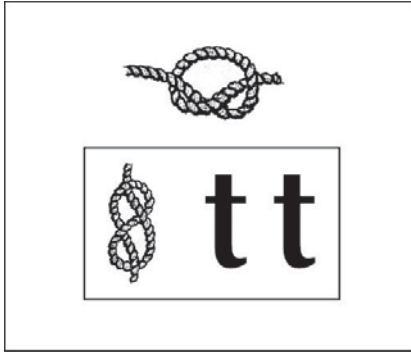
298

Sabe Ana a combinación da caixa forte?

O PRONOME PERSOAL (ÁTONO PRETÓNICO)

299

Queres que explique o que pasou?

300

Cando lle vas enviar os paquetes ao teu irmán?

301

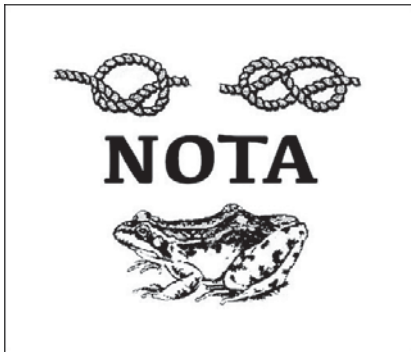
Sabe alguén con quen fai Raúl o Camiño de Santiago?

302

Cando pensas dicirlle todo iso a Miguel?

303

Cres que Alberte se vacinará?

304

Quen é a única que lle di a verdade á profesora?

305

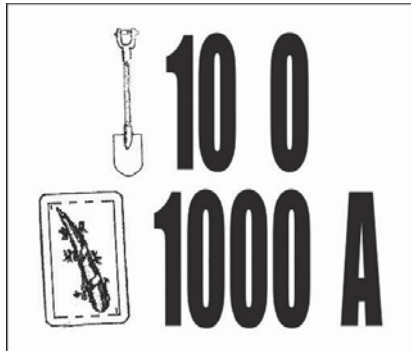
Por que non queres aceptar ese premio?

306

Liches moitas novelas de terror?

307

Por que andas sempre con problemas para durmir?

308

Sabes a onde pensaban ir teus pais esta fin de semana?

309

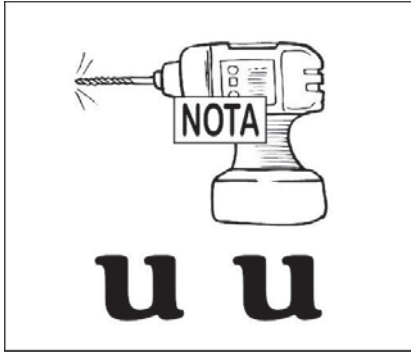
Adoitas facer o que teu pai che di?

310

Por que te achegaches máis a min?

311

Cantos podemos pasar ao teu despacho?

312

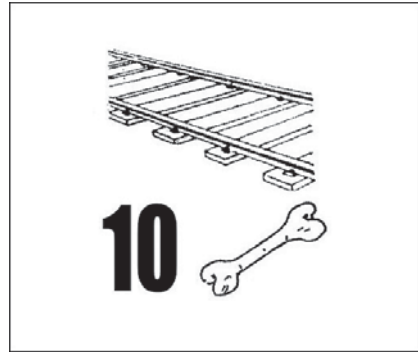
É certo que pensas vender o piso?

313

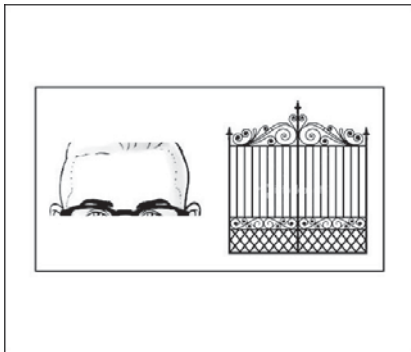
Axudouche Ana a facer a tortilla de patacas?

314

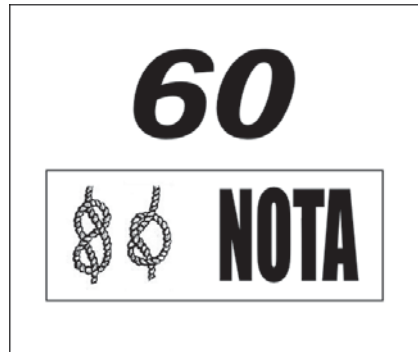
Con quen vas ir a Berlin?

315

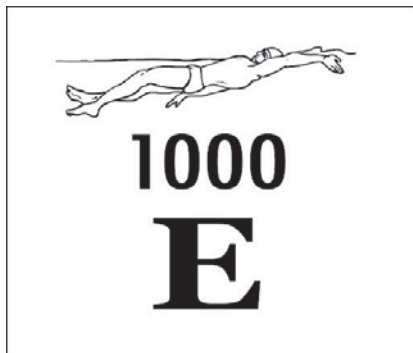
Cando pensas responder?

316

Poderedes falar con Iria no banquete da voda?

317

Que está a facer agora o avó?

318

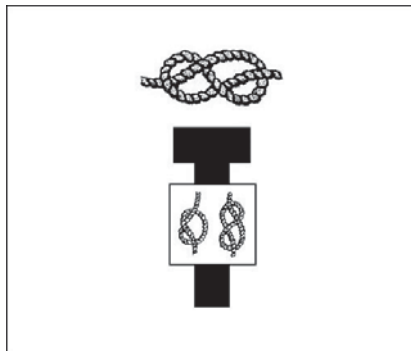
Que opinas do que están a dicir as testemuñas?

319

Váleche o desaparafusador que che deixei?

320

Por que dis que o arrepentimento de Iria é falso?

321

Por que me recomendas que leve a melena solta?

322

Como lle quita Antón o po ao seu traxe?

323

Quen ía no coche de Henrique?

324

Quen cres que é o responsable do que pasou?

325

Que prepararedes de primeiro prato?

326

Entregácheslle os cartos á túa irmá?

327

Adoítabas ir con frecuencia ao ximnasio?

328

Cando vas ir onda teu avó?

329

Creo que vou sacar sobresaliente en todas as materias. Ti que opinas?

330

Atopou Helena os libros que estaba a buscar?

331

Queres ir comigo ata aló en coche?

332

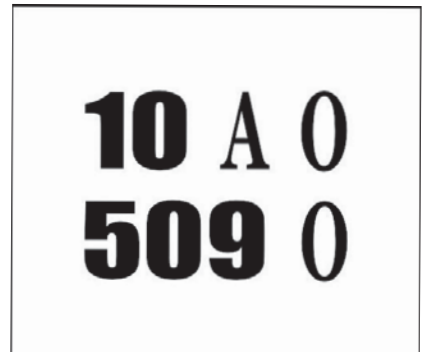
Cando poderei probar a túa empanada?

333

Por que saía a túa avoa tanto na prensa?

334

Cando dirá Paulo o que pensa?

335

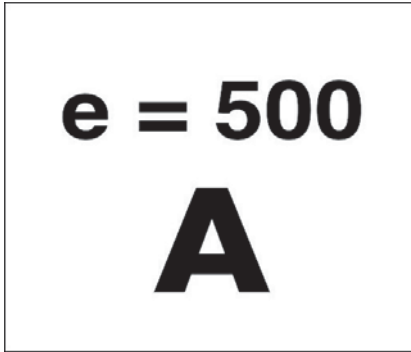
Xa ordenei o libros. Que fago agora?

336

Adiviña por que conseguín tan bo sitio na praia.

337

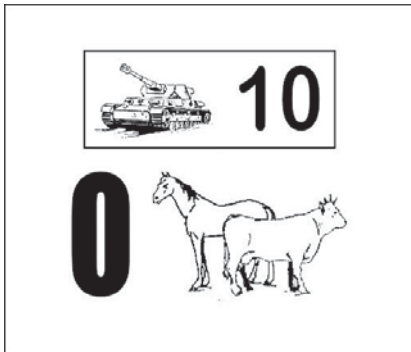
Que che parece a final que se xoga hoxe?

338

Por que ten Uxío fama de cruel?

339

Sábese como se arruinou o teu veciño?

340

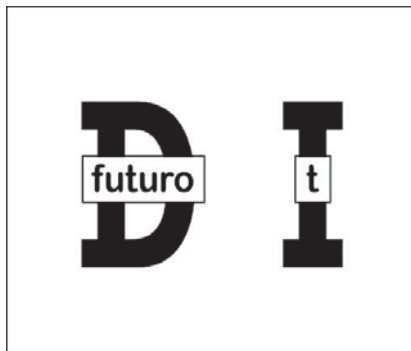
Por que non fala Roi cos seus irmáns?

341

Como adoita pasar Luísa as fins de semana de setembro?

342

Por que tardaron tanto en atopar a nosa casa?

343

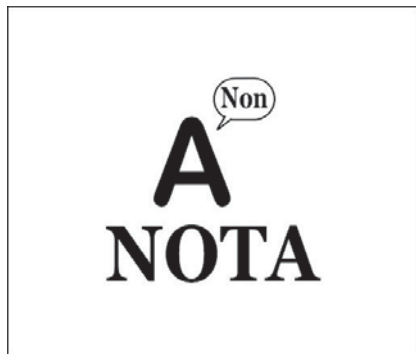
Como te sentes despois de saber que non tes hepatite?

344

Sabes como pasa as tardes a avoa na súa casa?

345

Como quedou o voso baixo despois da enchente?

346

Por que che rifou a profesora na clase?

347

Por que cres que Abel non ten moitos amigos?

348

Puidestes casar por fin despois de tantos problemas?

349

Que pensa facer teu tío coas leiras que herdou?

350

Que facía túa nai cando chegaches á casa?

351

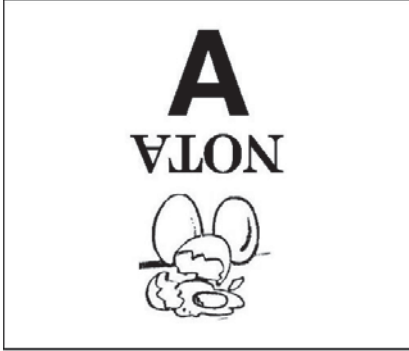
Doerame a perna despois da operación?

352

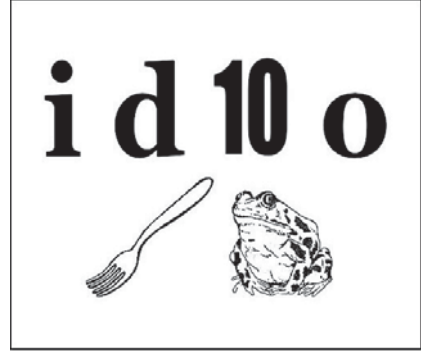
Tes idea de cal de todas as medallas que hai aquí é a miña?

353

Quen pode entrar nese cuarto?

354

Papá, que facemos se deixa de chover?

355

Poderá Xoán ver ben a actuación?

356

Pasou o disparo de lago Aspas cerca do pau?

357

Cantas centolas trouxeches do Grove?

358

Vives preto do instituto?

359

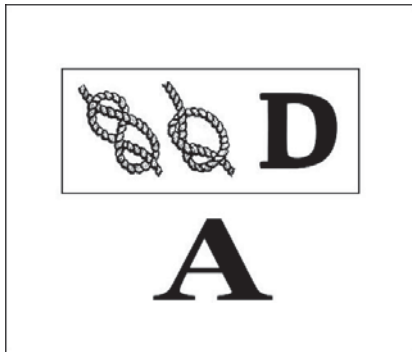
Había algún lugar para aparcar cerca da farmacia?

361

Nese colector de aí gardades plásticos. E aquí?

363

Onde se situou María na foto do grupo?

76

360

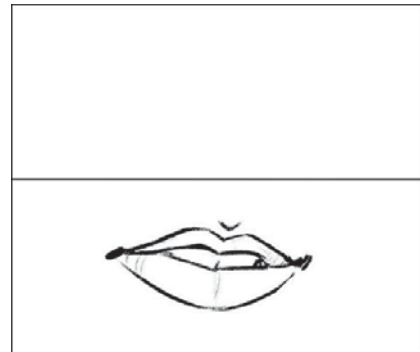
Por que non che gusta ir ata a casa de Guillaume?

362

Sabes por onde anda o meu irmán?

364

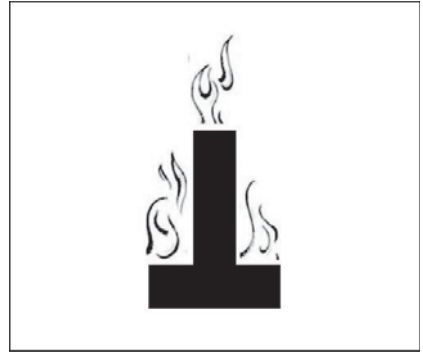
Que postura prefires para durmir?

365

Cando se vai celebrar o funeral?

366

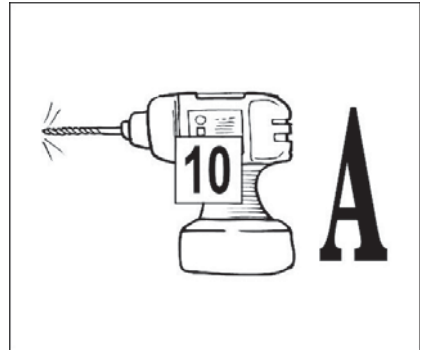
Por que non lle deixas ver esa película ao neno?

367

Veute visitar Eva recentemente?

368

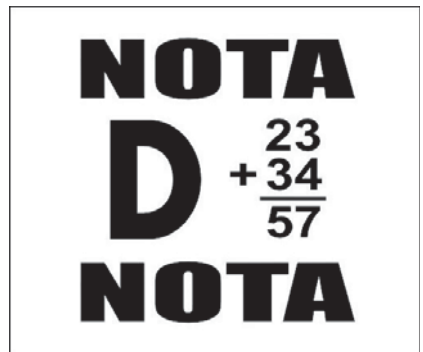
Cando queres que entremos?

369

Cando queres que comunique a noticia?

370

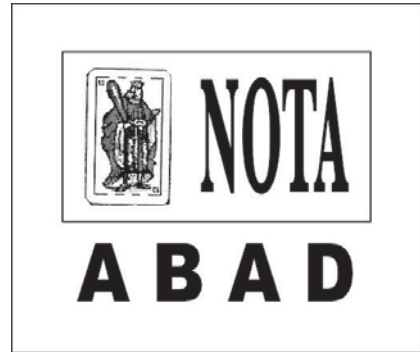
Marcharedes axiña?

371

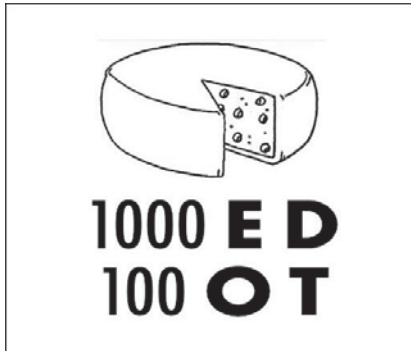
Chóravos moito o neno polas noites?

372

Vas ir agora a Celanova?

373

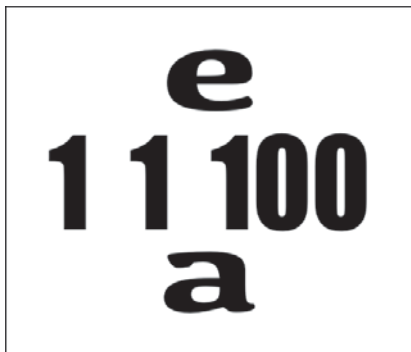
Por que che din que es un roñón e un rabuxento?

374

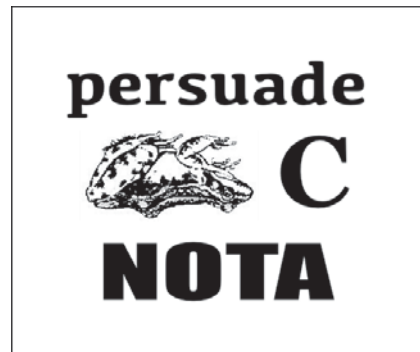
Van moito Paulo e Manuel pola túa casa?

375

Estiveches algunha vez en Australia?

376

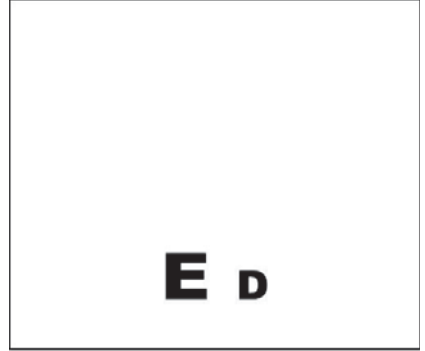
A que hora nos aconsellas cear?

377

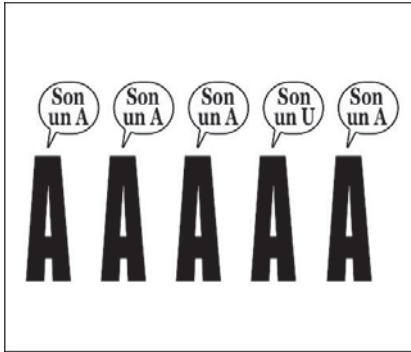
Adiviña cantos euros teño aforrados.

378

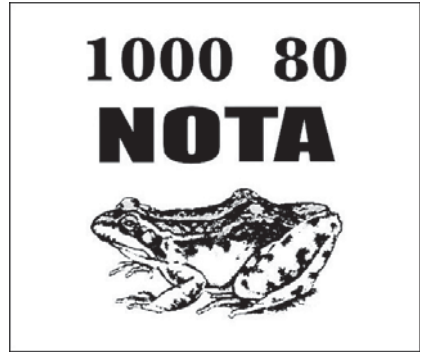
Por que dis que Henrique non se debe dedicar ao baloncesto?

379

Cantos exames che quedan por facer?

380

Que che parece a oferta que nos fixeron pola nosa casa?

381

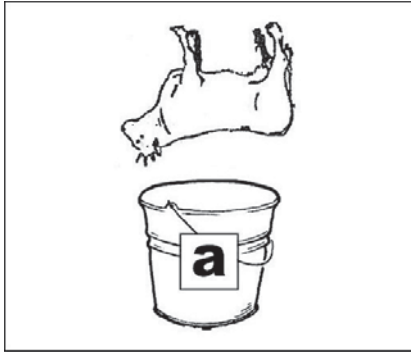
Por que dis que Estevo non estaba a gusto no hotel?

382

Que me recomendas para durmir mellor?

383

Por que non queres que intente convencer a Paulo?

384

Por que gardas o regalo do neno sobre o armario?

385

Como debo limpar os pratos de porcelana?

386

Dades chegado a fin de mes co teu soldo?

387

Estás de acordo co que digo?

388

Que vos dixo túa nai antes de saídes de viaxe en coche?

389

Por que queres mercar roupa nova?

390

Por que xa non usa Antón a súa butaca no palco do teatro?

391

Canto vas cobrar por ese traballo?

392

Non cres que Bieito é un bo porteiro?

393

Estrelaches o coche a propósito?

394

Como andaba Paula por culpa da ferida no pé?

O ADVERBIO (DE AFIRMACIÓN, NEGACIÓN E DÚBIDA)

395

Poderasnos vir axudar?

396

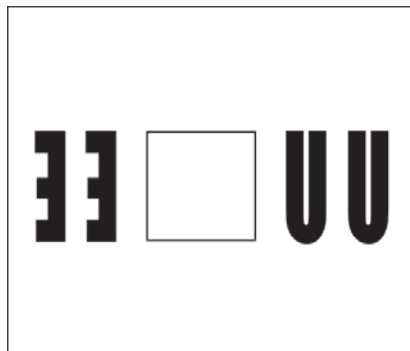
Nós queremos tomar té. E Belén?

397

Varriches xa todo o salón?

398

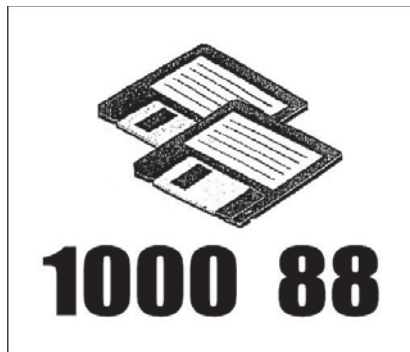
Cantos días vas pasar en Barcelona?

399

Dónche as costas despois de facer ese exercicio?

400

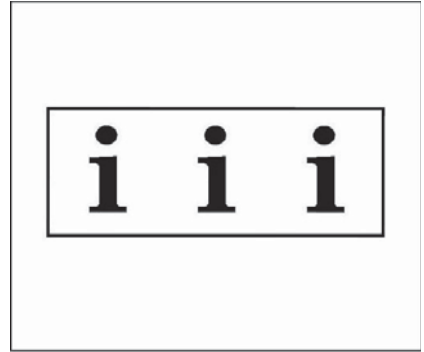
Por que me pides eses cartos a min?

401

Cantos seredes na reunión se eu non vou?

402

Deches entrado naquel bar tan ateigado?

403

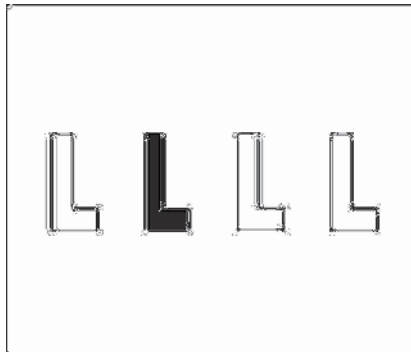
Trouxeches do mercado todo o que necesitabas?

404

Onde está o pai de Marta nesta foto de familia?

405

Sabe Luís de que cor é o novo coche de Amanda?

406

Pensades ir moi lonxe mañá coas motos?

A PREPOSICIÓN

407

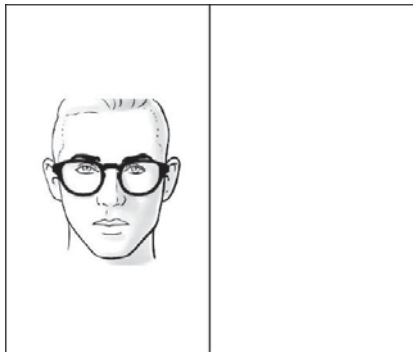
Vén Rosa desde moi lonxe?

409

Suspenderon moitas amigas túas?

411

Por onde temos que coller ao chegarmos ao cruzamento?

84

408

Tes confianza nalgũa compañeira da clase?

410

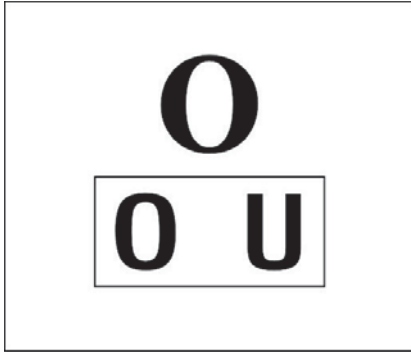
Para que foi Antón á vosa casa?

412

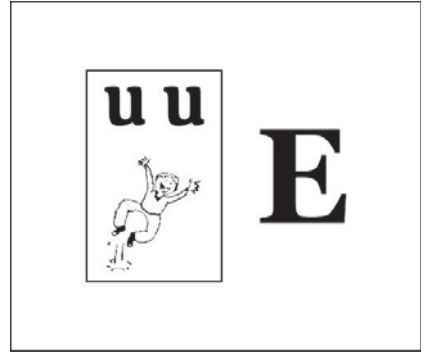
A quen convidou Estevo?

413

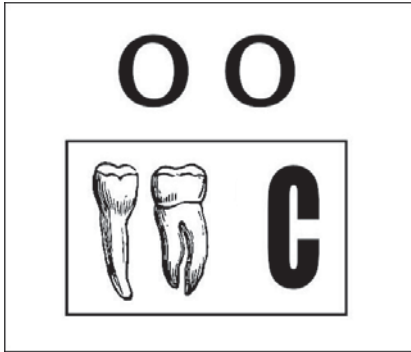
Queres máis noces?

414

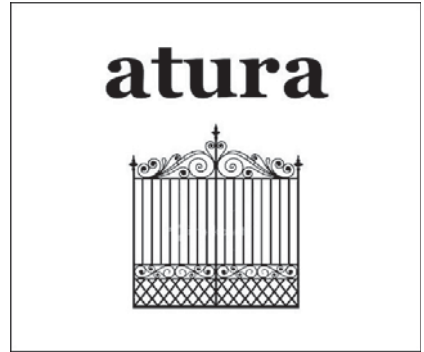
Como reaccionou Filipe cando lle contaches a noticia?

415

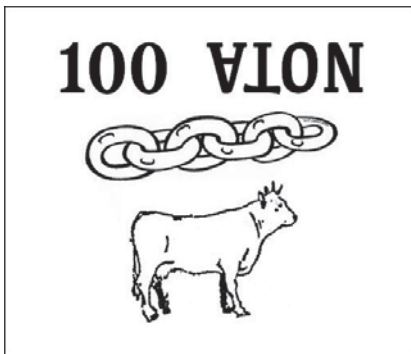
Que está a comprobar o policía que fala co teu veciño?

416

Por quen farías ese sacrificio?

417

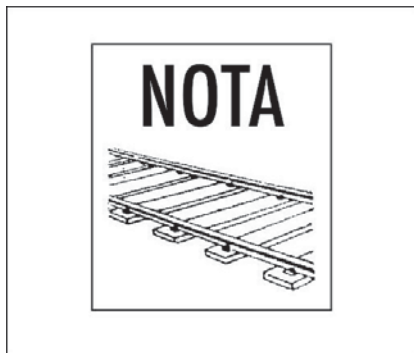
Onde tivo a túa irmá o accidente coa moto?

418

Onde apareceron as chaves que perderas?

419

Naciches na comarca do Ribeiro?

420

Quen vos chamou por teléfono?

421

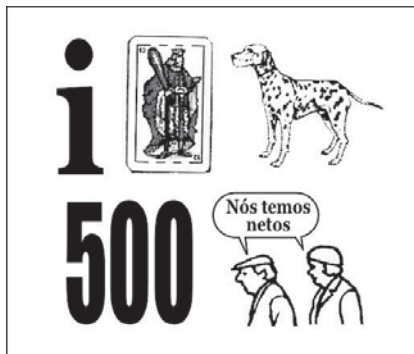
Iremos mañá no coche a algures?

422

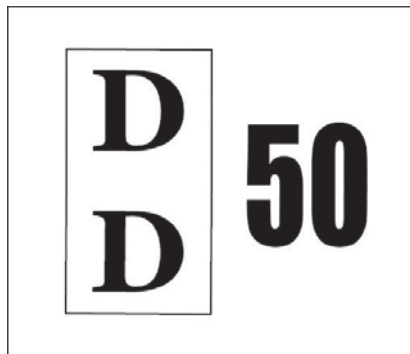
Por que cres que Ana ten algún problema con Ramón?

423

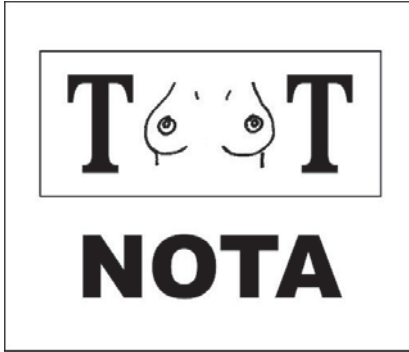
Con quen tes pensado ir á praia?

424

Onde quedou atrapado o condutor do camiión naquel accidente?

425

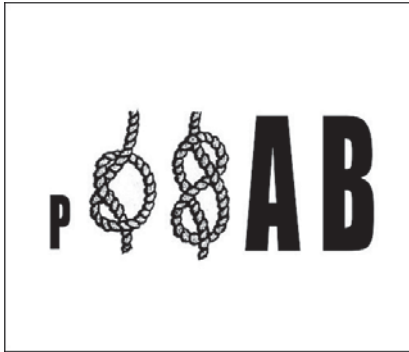
Consegurei que os nenos non choren?

426

Queres que che leve hoxe as cousas que tes aquí?

427

Que che dixo Pepe sobre o novo contrasinal da alarma?

428

Quen cres que me pode axudar con ese tema?

429

Sábese cantos días estarán aquí os teus curmáns?

430

Gústalle ao avó escoitar música na casa?

431

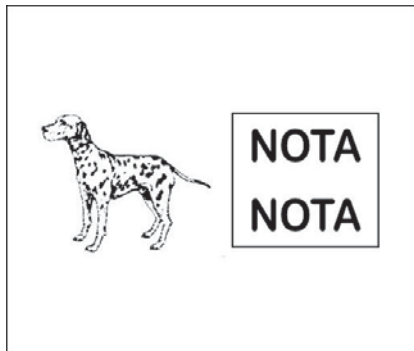
Pensas que tardarei moito en notar o frío na rúa?

432

Sabe alguén a onde se mudou Patricia?

433

Poderemos darlle algo da nosa comida ao can?

434

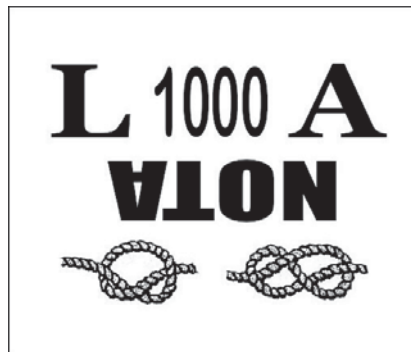
Que máis necesitas para facer o xantar?

435

Para que lle dás ese testo a teu pai?

436

Había moita xente no apartamento de Óscar?

DO XERÓGLIFO AO LÉXICO

437

Que che vai revisar hoxe o dentista?

438

Por que dis que este neno debe ter xa un ano?

439

Onde tiveches a infección?

440

Por que coxeas?

441

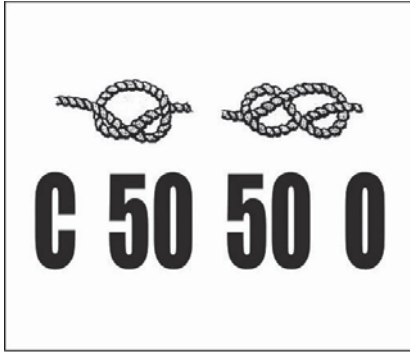
Como reaccionou Ana cando lle deches a noticia?

442

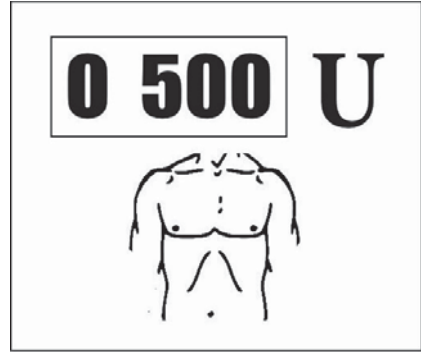
Onde sente dores a túa irmá?

443

Onde se mancou o teu irmán?

444

Quen resultou ferido no accidente do autobús?

445

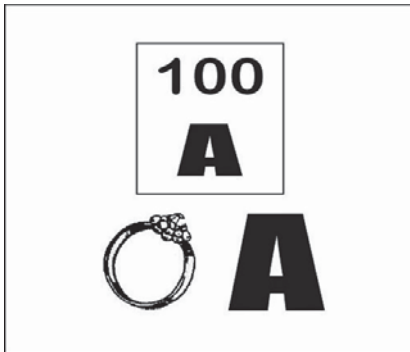
Quen cres que debería falar co adestrador?

446

Onde tiña a ferida a túa nai?

447

Onde levou o golpe a dianteira?

448

Cantos amigos teus te viñeron visitar?

449

Como sabes que aqueles tronos me daban medo?

450

Tamén ti crees que eu falo pouco?

451

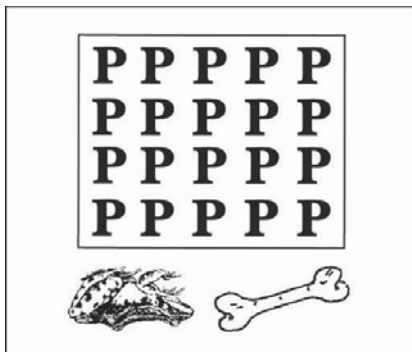
Como reaccionou Paulo cando lle contaron o que pasou?

452

Por que non queredes ver de novo esa película de terror?

453

Por que me viñeches animar?

454

Nós xa marchamos de vacacións. Que che parece?

455

Por que se entenden tan ben Icíá e Xulia?

456

Por que cres que confían en min para ese posto?

457

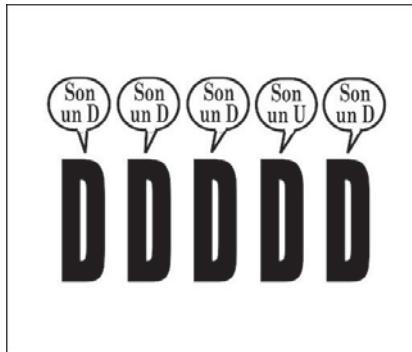
Que sentiches ao ver as imaxes do bombardeo?

458

Por que che cae mal Marta?

459

Quen cres que puido provocar eses incendios?

460

Cres que Ana me detesta?

461

Que opinas da nova veciña?

462

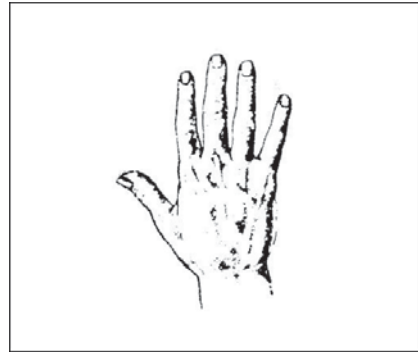
Actou Paulo con resentimento?

463

Que sentiches ao recibir aquelas ameazas?

464

Cóntasme todo o que sentes?

465

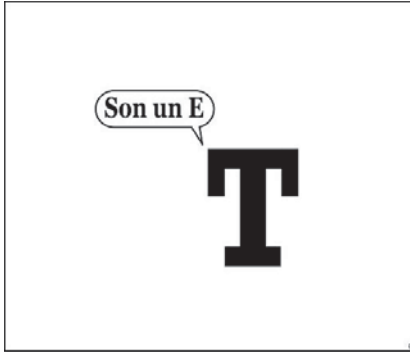
Cal cres que é o meu maior defecto?

466

Moléstache a miña actitude?

467

Por que non queren estar comigo os rapaces?

468

Que sentía naquel momento Eva?

469

Por que cres que ese neno está case sempre castigado?

470

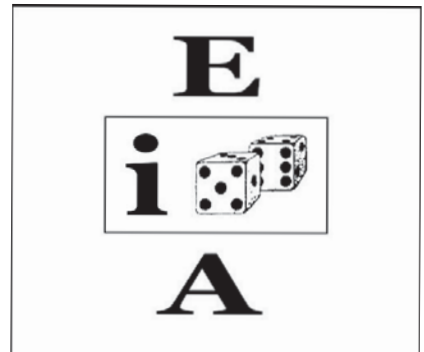
Non cres que Paulo é algo desconfiado?

471

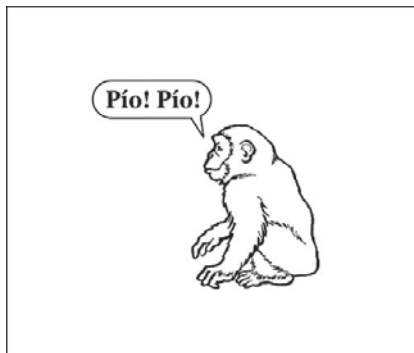
Que é o que máis che molesta do teu novo alumno?

472

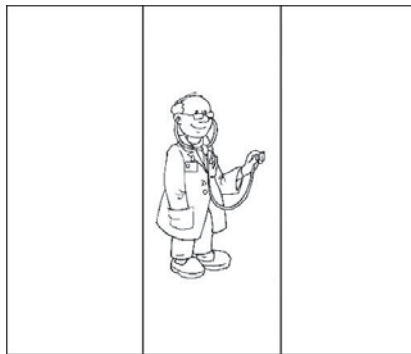
Por que lle encargaches a Inés facer ese traballo?

473

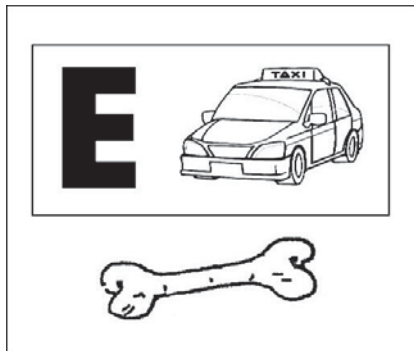
Padece o neno algunha enfermidade?

474

Onde pasaches a tarde coa avoa?

475

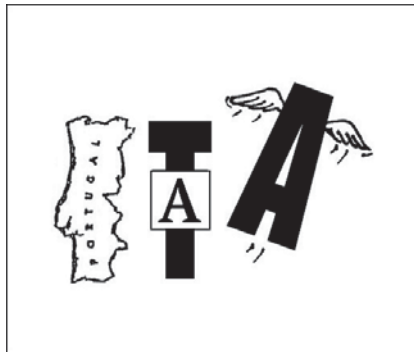
Por que vos preocupa ese virus?

476

Por que dis que Xoán non se asustará ao ver o sangue?

477

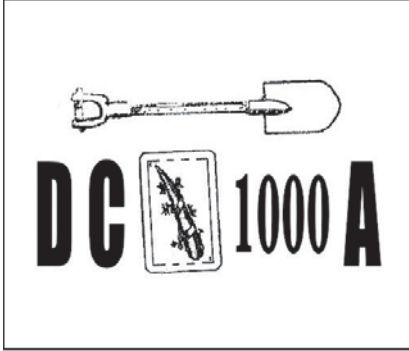
Por que pasa Xoán tanto tempo no hospital?

478

Que lle está a provocar tantos problemas de saúde á túa nai?

479

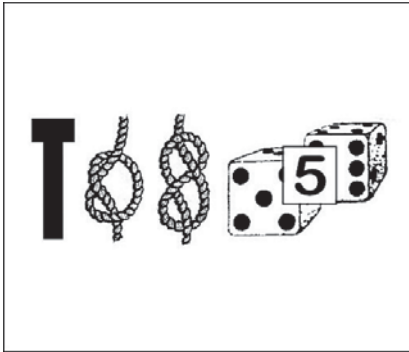
Por que anda esa nena sempre co inhalador?

480

Como ves de saúde a nosa cadela?

481

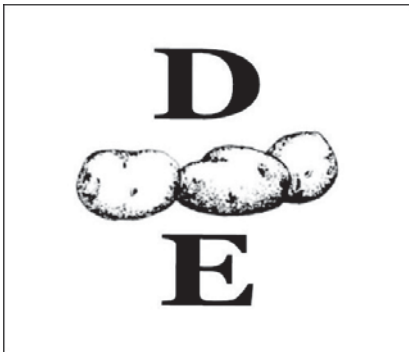
Por que dis que ese xogador ten algún problema nos nocellos?

482

Como consegues soportar a dor?

483

Daquela, de que faleceu o teu bisavó?

484

Por que cres que o neno está enfermo?

485

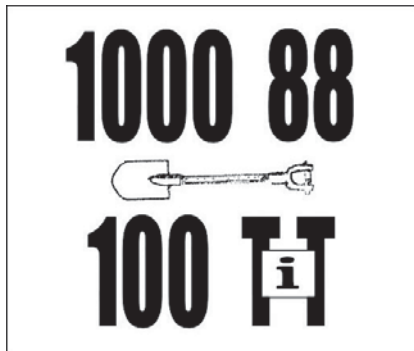
Cando me podes vir axudar?

486

Por que leva Uxía esa vendaxe na cabeza?

487

Quen está a protestar na entrada do hospital?

488

É certo que che doen as moas?

489

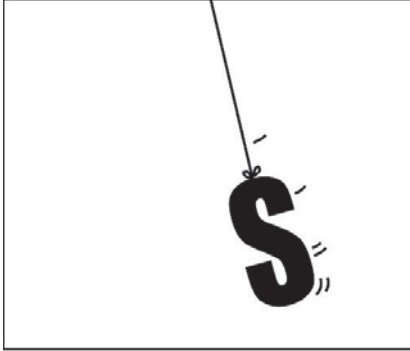
Como consigues aliviar as dores das costas?

490

Xa teñen un diagnóstico para o problema de saúde de teu pai?

491

Que che produciu esa ferida na orella?

492

De que están feitas esas luvas?

493

Que compraron as túas irmás no centro comercial?

494

Que lles regalastes aos teus irmáns?

495

Que adoitan calzar os teus pais?

496

Como cubría teu avó a ferida na cabeza?

497

Sénteste cómodo con algún tecido en especial?

498

Conseguremos evitar que se nos mollen os pés?

499

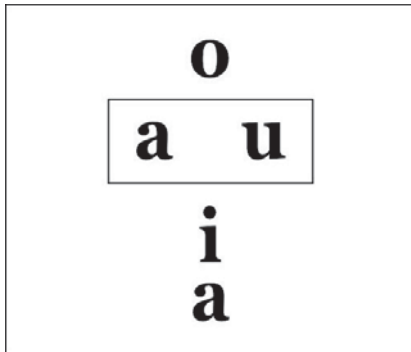
Quen dá o novo curso de informática?

500

Que levaba mal posto o neno?

501

Necesitas comprar máis roupa aínda?

502

Xa sabes que lle vas regalar ao teu pai?

503

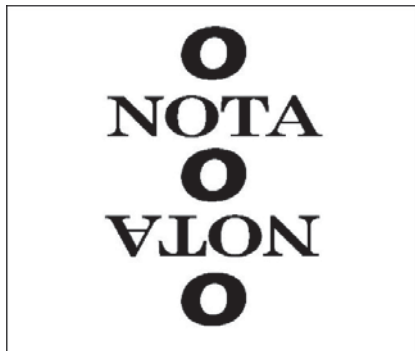
Cantos pratos preparastes para o xantar?

504

Que faredes para xantar este domingo?

505

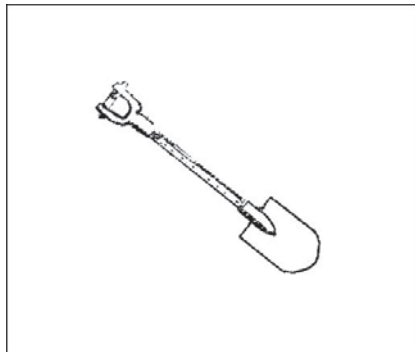
Gústache este bolo de pan?

506

Por que non queren eles comer o pan?

507

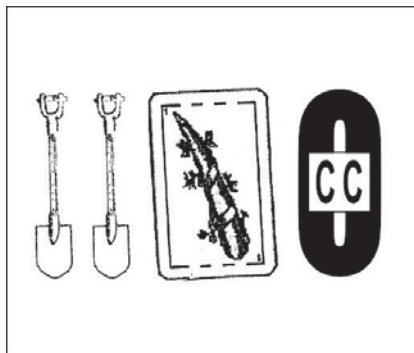
Que tomaches antes do peixe?

508

Que fas na panadaría?

509

Que tomaches de sobremesa na cea de Noiteboa?

510

Gústache a miña tortilla de patacas?

511

De quen ten antollo agora a túa irmá?

512

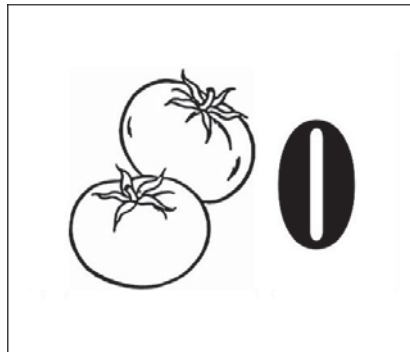
Que adoita tomar túa nai de sobremesa durante o Nadal?

513

Que máis necesitas para facer o guiso?

514

Que infusións adoita tomar túa nai?

515

Que lle vas botar ao arroz?

516

Que tomaches de merenda?

517

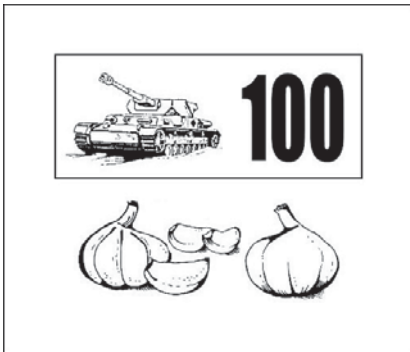
Que prefere comer a nai de Uxía?

518

Por que te sentes mal?

519

Sabe alguén que servirán de primeiro?

520

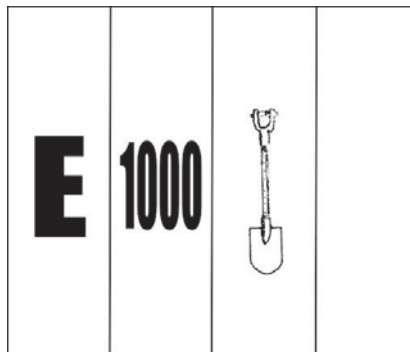
Cal é o peixe que usas para facer as croquetas?

521

Ofrecéronche algo de beber?

522

Que comestes no bar?

523

Como conseguiches entrar en calor ao chegares á casa?

524

Que vos serviron antes do primeiro prato?

525

Por que dis que debe estar cociñando a avoa?

526

Por que quitaches o leite do lume?

527

Que tomastes antes do primeiro prato?

528

Que tomaches na sobremesa?

529

Que comestes onte?

530

Con que mollo vas acompañar a pescada cocida?

531

Que prato de caza prefires ti?

532

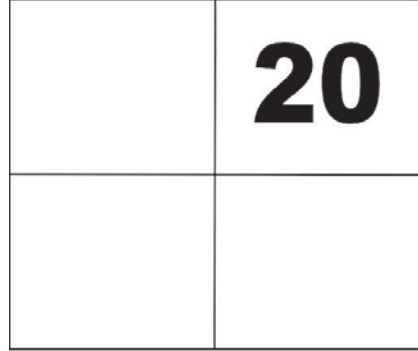
Que lle deches de beber á nena?

533

Destes atopado un lugar para poñer esa alfombra na casa?

534

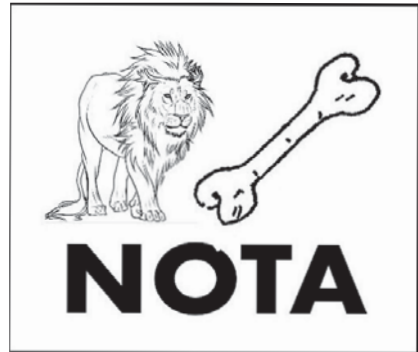
Como sabes que eu estaba na casa?

535

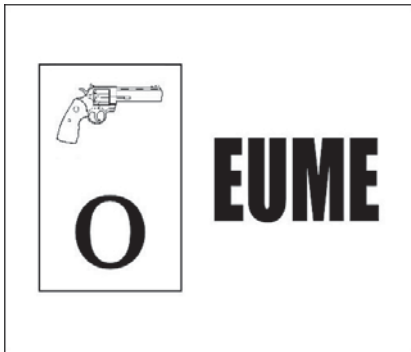
Onde estaba a durmir o can?

536

Que fas na casa para te relaxar?

537

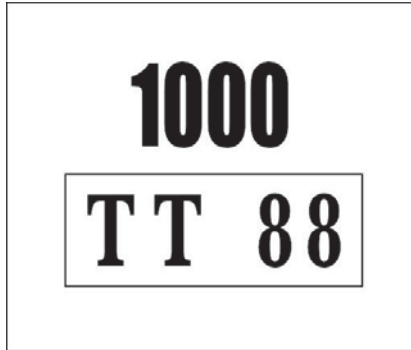
Onde está o gato?

538

Onde esta a botar a sesta Ana?

539

Que gardades no faiado?

540

Tes outro paquete de azucre?

541

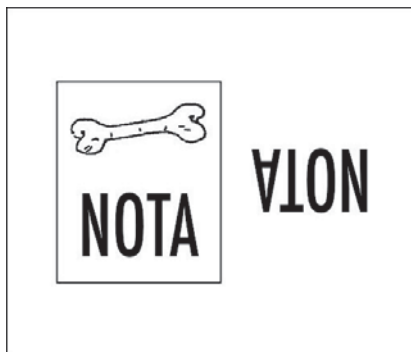
Que debes cambiar no teu cuarto?

542

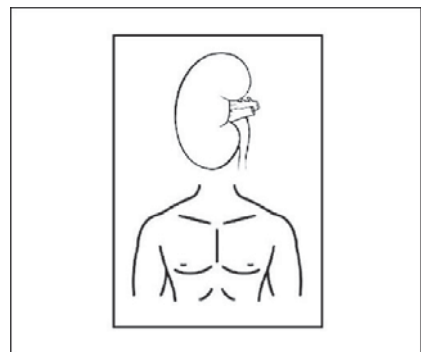
Onde pousaches o reloxo?

543

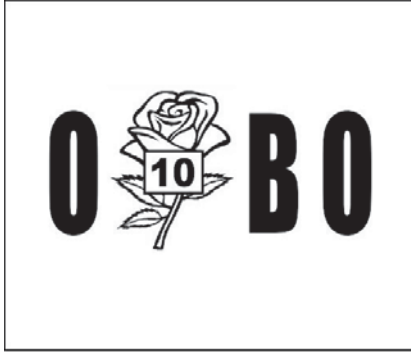
Onde tiña agochados os cartos teu avó?

544

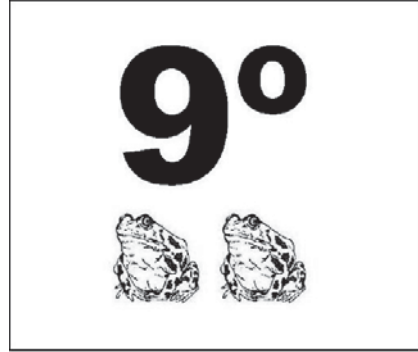
Onde viches asomada a túa avoa?

545

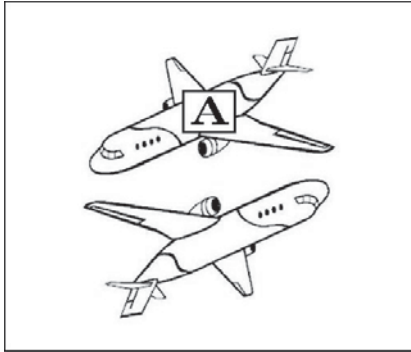
Quen coñece o segredo na súa familia?

546

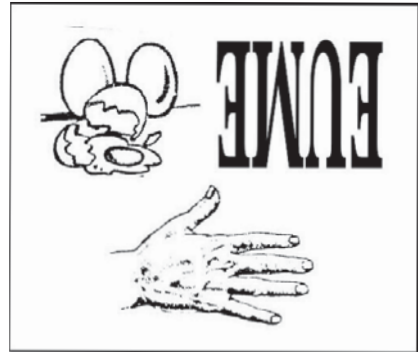
Que parentes faltaron ao enterro da bisavoa?

547

Quen viaxou en avión á cidade natal de Miguel?

548

Quen che contou iso sobre a nosa familia?

549

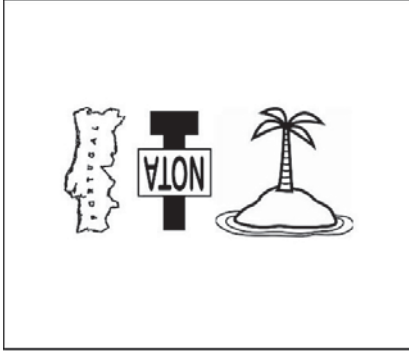
Que relación ten convosco ese señor?

550

Quen ía no coche do teu tío?

551

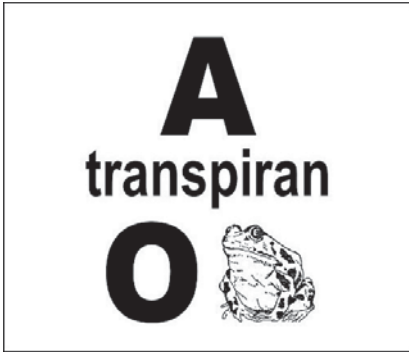
Enfermou algún familiar de Manuel?

552

Participaron moitas persoas nos cursos que organizou o colexio?

553

Que parente de Miguel o acompañou ao médico?

554

Contouche alguén historias da miña nenez?

555

Choraban moitos no funeral do teu veciño?

556

Adiviña o parentesco que teño con Alexandre.

557

Que profesión ten o teu tío Xoán?

558

Que é o que máis che gusta deste circo?

559

Que pensas que precisa a Igrexa?

560

Adiviña a que me dedico.

561

Asinastes xa os papeis do divorcio?

562

É certo que Nuria se dedica á docencia?

563

A que se dedicaba ese antepasado teu?

564

En que traballa Luís?

565

Como sabes tanto sobre as enfermidades das vacas?

566

A que se dedica a túa tía Helena?

567

Sabe alguén en que traballa a noiva de Guillermo?

568

Que traballo fai o teu tío no hospital?

569

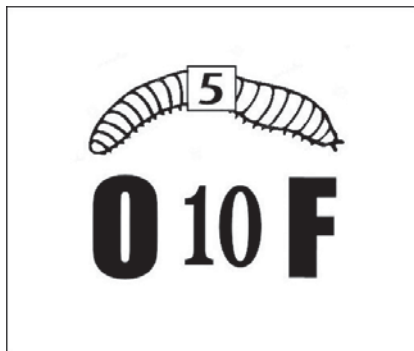
Quen quedou no cuarto co enfermo?

570

A que se dedicaba o teu bisavó?

571

Vénte visitar hoxe alguén do teu traballo?

572

Reclamou moita xente a conta de resultados da empresa?

573

Visitovos hoxe algún comercial?

574

Que é o que máis che gusta do teu novo traballo?

575

Onde estaban os mariñeiros cando o barco embarrancou?

576

Como pensas viaxar a Barcelona?

577

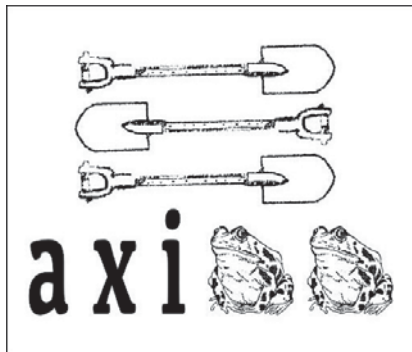
Que día da semana adoitas viaxar en tren?

578

Quen ía de último na procesión?

579

Quen se sentiu mal durante o voo?

580

Quen che mandou vir onda min?

581

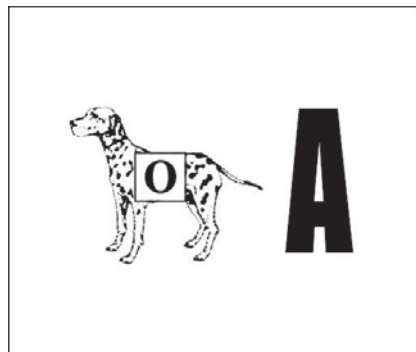
Que acabas de reservar na axencia de viaxes?

582

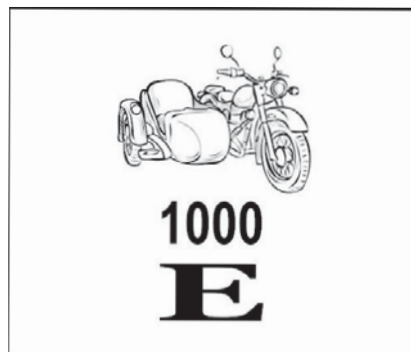
Que parte do avión viches en peor estado?

583

Como pensas chegar ata aquel illote?

584

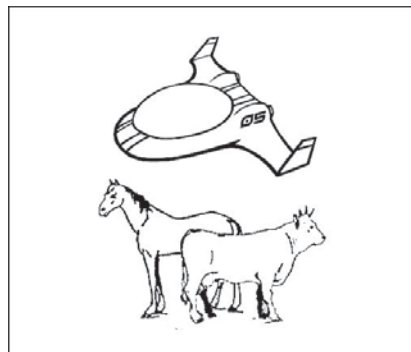
Sabes de quen é este coche?

585

Por onde vai agora o avión?

586

Como pasas as tardes do verán en Portosín?

587

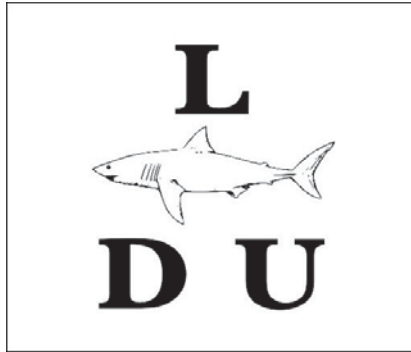
Que che parece o prezo deste coche?

588

Que animal che estragou os pantalóns?

589

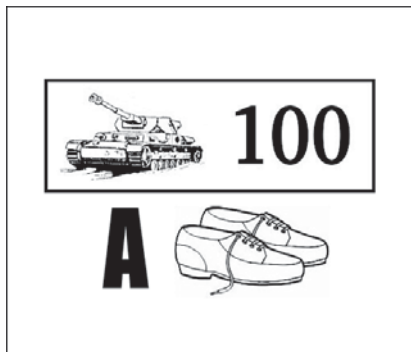
Que ten que ver Xurxo coa pulseira de Lucía?

590

Que aves son as que voan por aló?

591

Sábese que fai o teu tío cada vez que vai a Albacete?

592

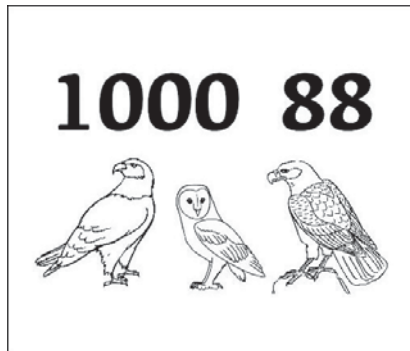
Avistaches moitos cetáceos en Ons?

593

Sabes de que paxaro é aquel niño?

594

Quen xogaba ao fútbol na praia?

595

Quen te visita todos os días?

596

Que vendeu teu tío na feira de gando?

597

Que cazaron hoxe os teus tíos?

598

Que animais escaparon do zoolóxico?

599

Que fixo a túa irmá no Nadal en Manzaneda?

600

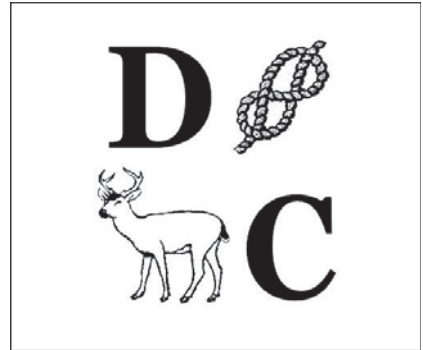
Como sabes que o gato anda por aquí?

601

Que paxaros anda a buscar ese ornitólogo?

602

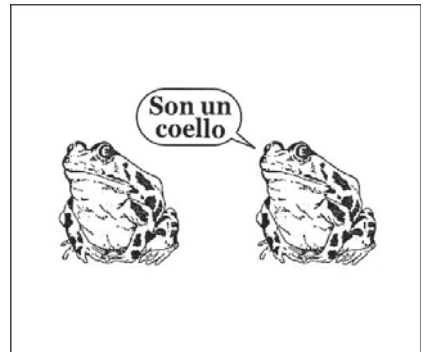
Estarás moitas horas na biblioteca?

603

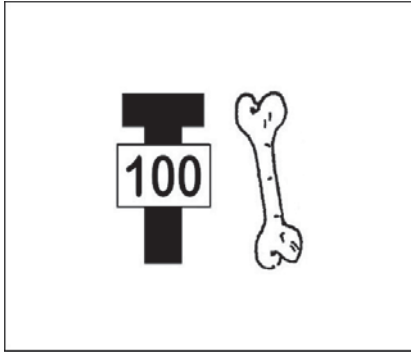
Quen vos vai amosar o museo?

604

Vas moito á praia con Sara?

605

Que cereais usas para facer o pan?

606

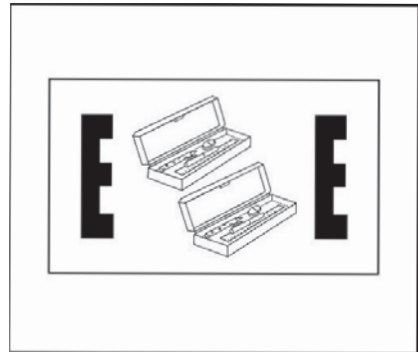
Que che impediu seguir por aquel carreiro?

607

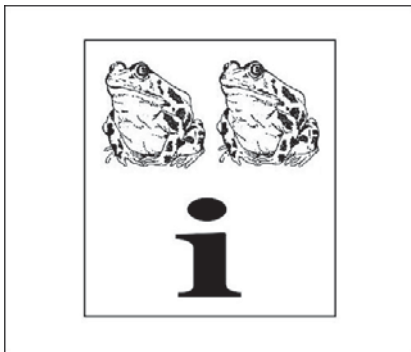
Que queres que faga no xardín?

608

Onde viches a cóbrega?

609

Que árbores rodeaban aquela casa rural?

610

En que zona da casa che apareceron as malas herbas?

611

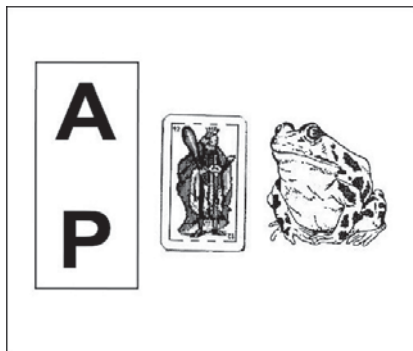
Que usaches para lle facer o ramo á túa nai?

612

Que lles botaches de comer ás galiñas?

613

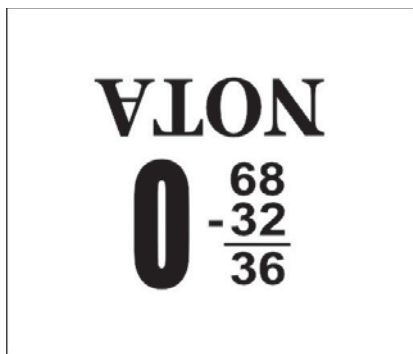
En que parte do prado fixeron toupeiras as toupas?

614

Xa naceu a cebola que sementou o neno?

615

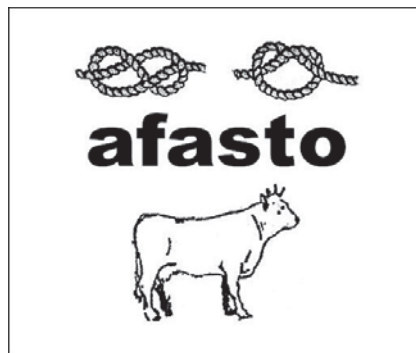
Que está a poñer en perigo tanto incendio?

616

De que era o ramo que lle preparaches á túa avoa?

617

En que zona da cidade andas a buscar piso?

618

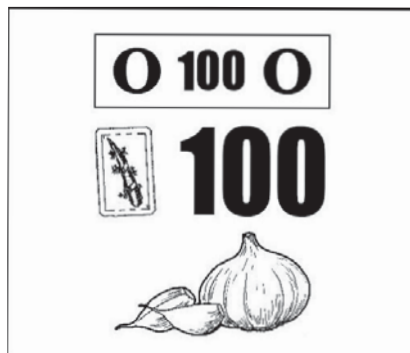
Que van construír naquela zona da cidade?

619

Onde atoparon o atoamento dos sumidoiros?

620

Onde apareceu a nena despois do derrubamento do edificio?

621

Por que che gusta tanto esta rúa?

622

En que zona da cidade viviades?

623

Onde se afumaban os chourizos na casa do teu avó?

624

Que vos tivo tan ocupados en setembro?

625

Como intentaban apagar o incendio os veciños?

626

De onde trouxeches a auga ata esta leira?

627

Quen está a utilizar o meu portátil?

628

Que é o que levas no tractor nesas sacos?

629

Cando viaxaches a Madrid?

630

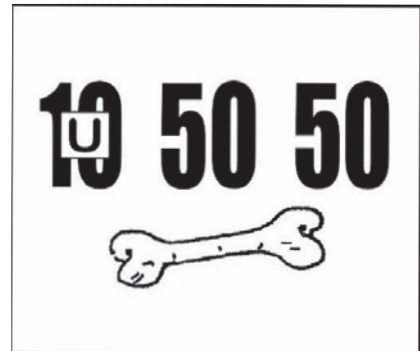
Como sabes que estiven por aquí esta semana?

631

Queres catro quilos de fariña, catro de azucre e catro de sal?

632

Cando poderías ir de viaxe a Cuba?

633

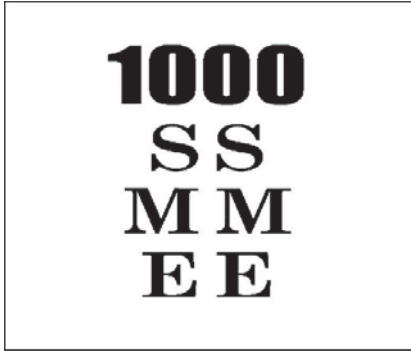
Con que frecuencia ía de paseo teu avó?

634

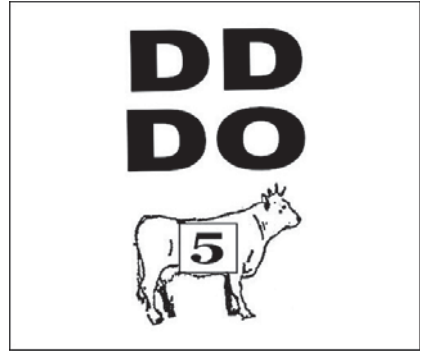
Como coñece Antón tan ben aquela aldea?

635

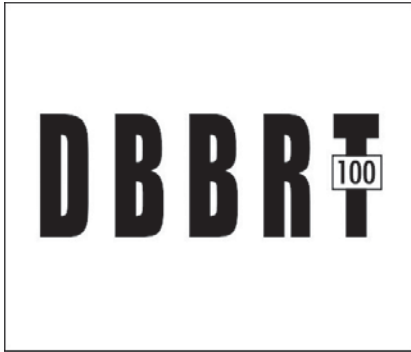
Leva moito tempo abandonado aquí este coche?

636

Levas moito tempo con esa dor no xeonllo?

637

Canto tempo cres que ten esa ferida do neno?

638

Cada canto tempo se celebra ese festival?

639

Que día poderíades facer a reunión?

640

Xa é noite?

641

A quen lle debe Laura dez euros?

642

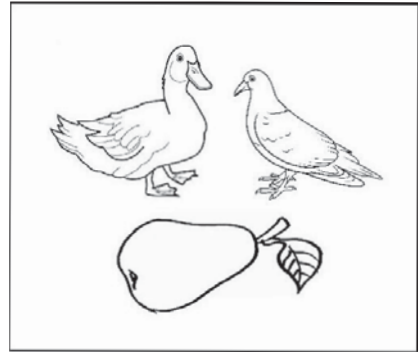
É moi vello o carballo que vimos onte na fraga?

643

Que días poderíamos facer o exame pendente?

644

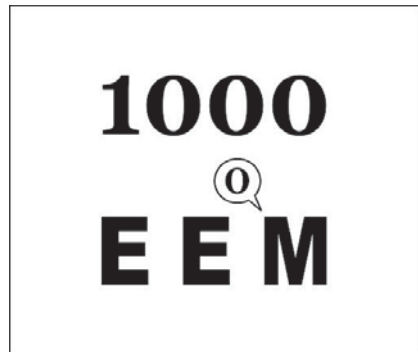
Cando acordastes a data da reunión?

645

Cando foi este ano a visita dos teus parentes da Arxentina?

646

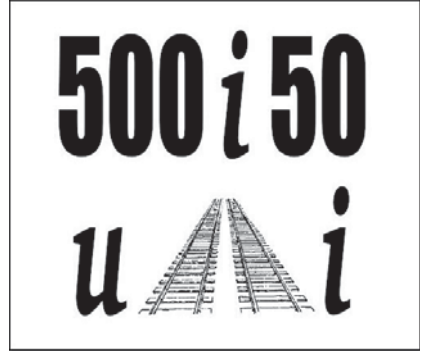
Levas moito tempo indo á autoescola?

647

Por que pensa Antia que vai empeorar o tempo?

648

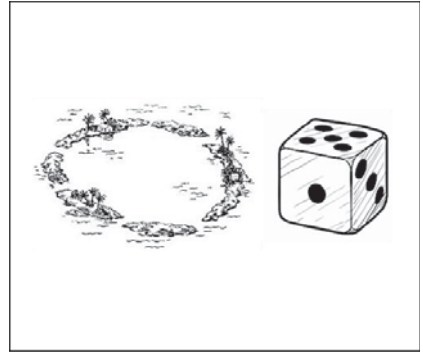
Chove moito agora?

649

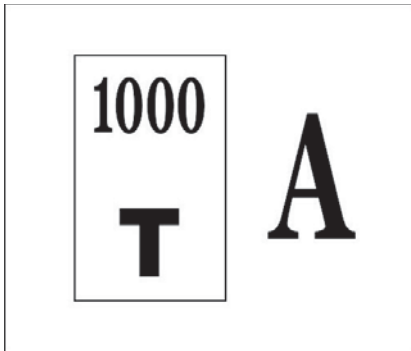
Estivo bo día para saír co veleiro?

650

Como está o ceo hoxe?

651

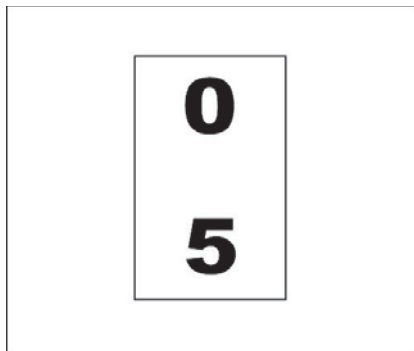
Anunciaron na tele moi mal tempo para mañá?

652

Cando pensades ir á praia?

653

Ía moito frío cando chegastes aos Ancares?

655

Que é o que menos che gustou da túa viaxe a Moscova?

657

Por que queres que agoche o regalo do neno á dereita?

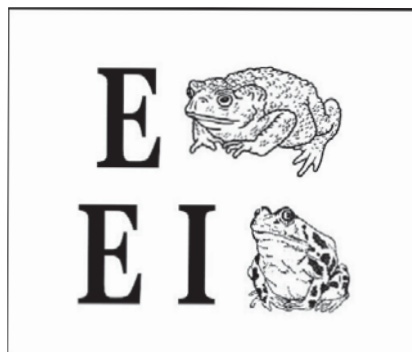
126

654

Que tempo prognosticaron para mañá?

656

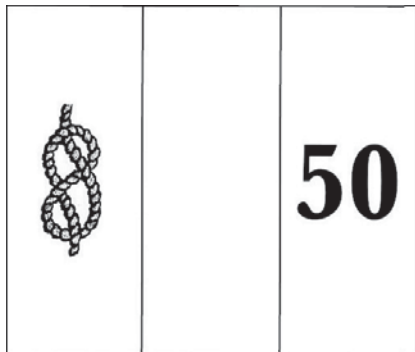
Que che fai pensar que aquí leva moito tempo sen chover?

658

Sábese o que provocou o derrubamento desa ponte?

659

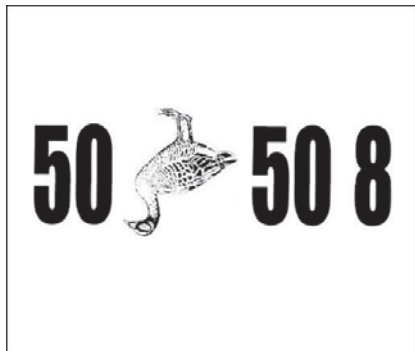
Cando se reunirá toda a familia?

660

Que compromiso tes esta fin de semana?

661

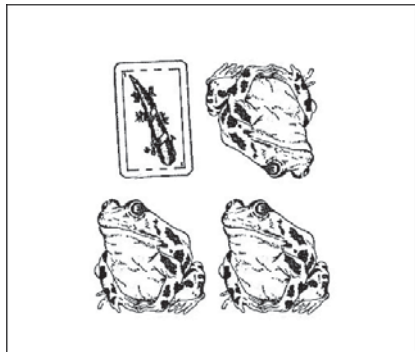
Por que dis que á túa veciña lle debeu de morrer alguén?

662

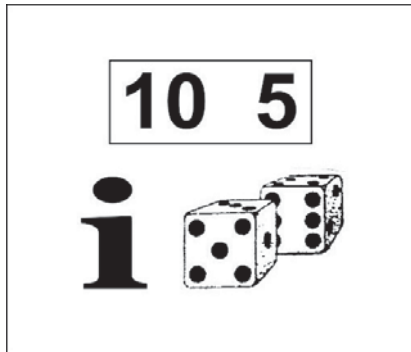
Onde coñeciches os irmáns do defunto?

663

Que esqueceron os noivos na voda?

664

Houbo moitos intoxicados no banquete da voda?

665

Queda moito para rematardes o campionato de liga?

666

Que levaches ao cruceiro para te entreteres?

667

Cres que o Barça gañará hoxe a Liga?

668

Cal é o teu deporte favorito?

669

Onde tiveron esa discusión os xogadores?

670

Onde perdiches todo o diñeiro?

671

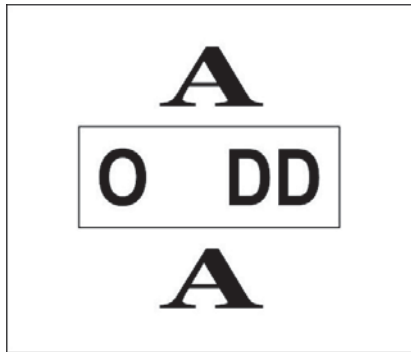
Que fai Ana para se entreter?

672

Que colecciona o teu irmán?

673

Con quen adestra esa nadadora?

674

Que é o que máis che interesa da literatura popular?

675

É certo que a Eva lle gusta a lectura?

676

Compraches moita lotaría?

677

Que tal se lle dá a Iria o baloncesto?

678

Que é o que máis che gustou dese filme?

679

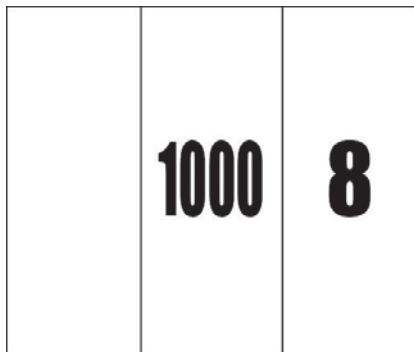
Que compañeiras túas participan na carreira?

680

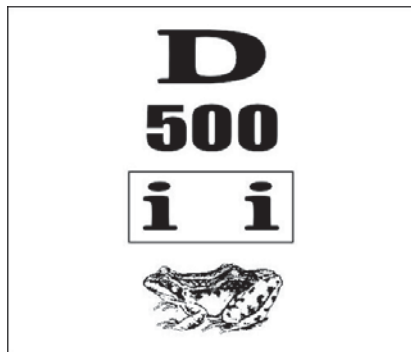
Que cartas necesito para superar ese póker?

681

Por que cres que Tareixa está en tan boa forma?

682

En que posto xoga hoxe Mónica?

683

Que cres que pasará co noso proceso xudicial?

684

Cantos policías acudiron ao lugar do accidente?

685

Quen che reclama todo ese diñeiro?

686

De que che gustaría traballar no futuro?

687

Quen está reunido coa conselleira?

688

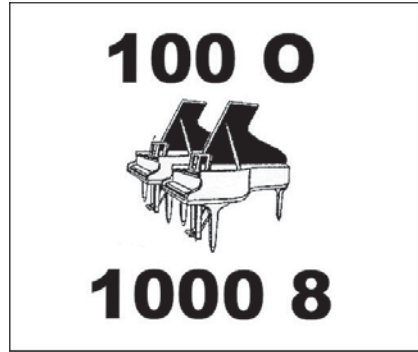
Onde fixo esas declaracións o conselleiro?

689

Que deberes trouxo a nena?

690

Por que non queredes que Miguel sente convosco no exame?

691

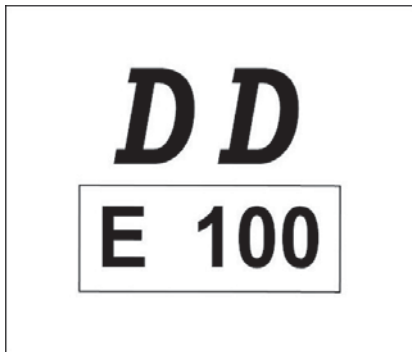
Como coñece tan ben Alba os seus profesores?

692

Quen vai dar o curso de primeiros auxilios?

693

Por que queres que Ana apague a radio mentres estuda?

694

Que está a estudar a túa curmá Inés?

PROPOSTAS DIDÁCTICAS

A GRAMÁTICA DO XERÓGLIFO

OBXECTIVO:

Coñecer e manexar as técnicas básicas do pasatempo, paso previo para poder desenvolver logo outro tipo de actividades.

DURACIÓN:

50 minutos (1 sesión)

DESENVOLVEMENTO:

Exponse, paso a paso, cada un dos dez capítulos da gramática do xeróglifo (páxs. 11-21).

Cando o alumnado xa comprende e domina estes recursos básicos, propónse como práctica a resolución de diversos xeróglifos (páxs. 22-32).

O XERÓGLIFO, PUNTO DE PARTIDA

OBXECTIVO:

Activar coñecementos previos

Presentar os contidos gramaticais ou léxicos que se traballarán

DURACIÓN:

5 - 10 minutos

DESENVOLVEMENTO:

Arríncase a sesión didáctica cun xeróglifo previamente seleccionado en función do contido que interese. Este actúa como elemento lúdico e motivador que capta a atención, presenta un reto, activa coñecementos previos...

O alumnado, de forma colectiva, vai ofrecendo posibles solucións ata dar coa boa.

Despois, continúa a sesión segundo o previsto.

DO XERÓGLIFO Á LINGUA

OBXECTIVO:

Recoñecer as clases de palabras e as súas características
Ampliar o vocabulario relativo a diferentes campos semánticos

Evitar o uso de castelanismos

DURACIÓN:

50 minutos (1 sesión)

DESENVOLVEMENTO:

Con anterioridade, escóllese unha serie de xeróglifos en función do(s) contido(s) que nos interesen: ben gramaticais (páxs. 33-88) ou ben léxicos (páxs. 89-132).

Comézase a sesión facendo unha exposición teórica do contido que interese.

Ponse en práctica esta aprendizaxe resolvendo os xeróglifos seleccionados previamente. Pode facerse en grupos de catro (competindo entre si dúas parellas) ou en dous grupos grandes (que intentan resolver máis pasatempos que os adversarios).

Antes de rematar a sesión, ofrécense e coméntanse todas as solucións.

A SEMANA DO XERÓGLIFO

OBXECTIVO:

Desenvolver a creatividade e o enxeño

Poñer en práctica contidos lingüísticos inherentes á creación dos xeróglifos (sinonimia, preposicións, adxectivos...)

DURACIÓN:

2 ou 3 sesións

DESENVOLVEMENTO:

Se xa coñecen os rudimentos da gramática do xeróglifo, xógase a crear estes pasatempos para logo resolvelos.

Nunha primeira sesión, individualmente ou por parellas, idean e deseñan uns cantos xeróglifos (imaxe e pregunta).

Nunha segunda sesión (ou tamén terceira), xógase a descifrar os xeróglifos deseñados. É boa idea facer tamén parellas ou grupos para a resolución. A xeito de concurso, danse puntos por xeróglifo resolto e establécese finalmente unha clasificación.

XERÓGLIFOS NO MÓBIL

OBXECTIVO:

Desenvolver a creatividade e o enxeño

Empregar as novas tecnoloxías para enviar e interpretar mensaxes encriptadas.

DURACIÓN:

50 minutos (1 sesión) / fóra de horario lectivo

DESENVOLVEMENTO:

Nunha sesión (se se permite o uso do móbil) ou fóra de horario lectivo, propónse a creación de mensaxes empregando unicamente as iconas (ou «emojis») de aplicacións telefónicas de mensaxaría instantánea (WhatsApp, Telegram...).

Por simple adición de elementos, os/as participantes, en parellas ou grupos, crean mensaxes combinando as imaxes. Pode suxerirse, por exemplo, que teñan relación con diferentes campos semánticos. Por exemplo:

Títulos da literatura galega:

→ *Merlín e familia* (Álvaro Cunqueiro)

→ *Os libros arden mal* (Manuel Rivas)

Topónimos galegos:

→ *A Estrada*

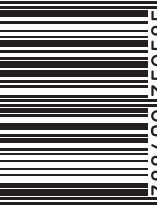
→ *Carnota*

As «mensaxes xeroglíficas» envíanse pola aplicación a un compañeiro/a, que debe interpretalas. Deseguido, o proceso repítese intercambiando os papeis.

Outra boa opción é compartir as mensaxes creadas nun *chat* de grupo na aplicación. O reto de descifrado, neste caso, é colectivo e colaborativo.

Gramática xeroglífica é un proxecto didáctico baseado na utilización do pasatempo dos xeróglifos como ferramenta alternativa na aprendizaxe da lingua galega. A partir dun fondo de máis de 12.000 xeróglifos, elaborouse unha escolma organizada que permite traballar, de forma sinxela, diferentes ámbitos lingüísticos e, así mesmo, potenciar habilidades cognitivas como a capacidade de reflexión, a creatividade, o pensamento crítico e outras.

ISBN-13: 978-84-09-35958-5

9 788409 359585

